

ВІЙСЬКО

№12 (90) 2007

УКРАЇНИ





Центральний музей
Збройних Сил України



ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«УКРОБОРОНСЕРВІС»



ВИСТАВКА

ВІЙСЬКОВА СИМВОЛІКА УКРАЇНИ

При сприянні Міністерства оборони України,
Генерального штабу Збройних Сил України,
Міністерства внутрішніх справ України,
Головного управління Внутрішніх військ МВС України,
Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах
захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
(МНС України)
Державної прикордонної служби України,
Служби безпеки України,
Державної спеціальної служби транспорту України

Виставка працює у приміщенні Центрального музею Збройних Сил України
з 10.00 до 17.00 крім понеділка
за адресою: вул. Грушевського 30/1, тел. для довідок 284 62 12

ВІЙСЬКО УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН
МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Головний редактор:

Володимир ГОРІШНЯК
redactorVU@yahoo.com

Редакційна колегія:

Іван АНДРОСЕНКО
Олександр ВАСИЛЕНКО
Сергій БАСАРАБ
Вячеслав БУГІЛЬ
Петро БУНЯК
Володимир ГАЛАНЦЕВ
Микола ДРАГАН
Сергій КОЖЕНЕВСЬКИЙ
Олександр КОПАНИЦЯ
Григорій КРИВОШЕЯ
Юрій КУЗНЕЦОВ
Андрій ЛИСЕНКО
Михайло МАЛЯРЧУК
Владислав МАРІ
Іван МАРКО
Віталій РАДЕЦЬКИЙ
Іван СТУПАК
Ілля ТИЩЕНКО
Андрій ФЕЩЕНКО
Микола ЦИЦЮРСЬКИЙ
Леонід ШОЛОМИЦЬКИЙ
Анатолій ЧАЙКОВСЬКИЙ

Дизайн та верстка:

Андрій ПОГОРЕЛОВ

Літературні редактори:

Валентина БОЖОК
Олена БУРСУК

Реклама:

Вадим ЗЕЛІНСЬКИЙ
В'ячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

Засновник Міністерство оборони України
Рік заснування часопису — 1994,
Перший редактор — Вячеслав БОЛОТНЮК

Адреса редакції: вул. Мельникова, 81. 04050,
Київ, Україна, а/с 72. Тел. (044) 483-08-39,
489-38-59, 454-42-02.
E-mail: viysko2003@ukr.net;
http://www.vu.mil.gov.ua/
© «Військо України», 2007

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 827 від 12.07.1994 р.
Підписано до друку: 01.12.2007 р.

Передплатний індекс: 74101
Передплату можна оформити в кожному
відділенні зв'язку.

Інформаційна підтримка:
Управління прес-служби МО України.

При використанні матеріалів посилання на
журнал «Військо України» обов'язкове. Журнал
надає авторам можливість висловлювати
думки, які не віддзеркалюють погляди редакції.
За зміст реклами відповідає рекламодавець.

Технічна
підтримка



ЗДРАВИЦЯ6

Слово про Українське військо

Віктор ВЛАСЮК



ГЕРОЇ НАШОГО ЧАСУ8

Тобі, країно, я на вірність присягаю...

Анатолій РУСНАЧЕНКО



ТВОЇ СИНІ, УКРАЇНО!14

«Welcome Ukrainian air force», або Розповідь про те, як українські льотчики «прорубали вікно» в Канаду

Віктор ГЕДЗ



ІСТОРІЯ В ДЕТАЛЯХ18

Київ, Повітрофлотський, 6



ВІДЛУННЯ МИНУЛИХ ЕПОХ.....30

Служба у війську — це надто престижно, аби служити в ньому за примусом

Станіслав ЦАЛИК



ЛІТЕРАТУРНИЙ ДЕСАНТ.....32

Україна: шлях до моря

Мирослав МАМЧАК



ГЕРАЛЬДИЧНИЙ КЛУБ38

Булава як символ військової влади

Олександр МУРАВИЙОВ



СУЧАСНІ МЕМУАРИ40

Кокарда «калинового» війська

Віктор КАРПОВ



ЗАПРОШЕННЯ НА БАЛ44

Під музику Вівальді...

Анатолій ПАЩЕНКО



ЕКСКЛЮЗИВ46

Володимир Гришко: «Рецепт мого успіху?.. Не зраджувати собі! Слухатися свого серця і роботи те, що воно вам підказує»



***Товариші генерали і адмірали, офіцери, прапорщики і мічмани, сержанти і старшини, солдати і матроси, курсанти і ліцеїсти!
Шановні ветерани і працівники Збройних Сил України!***

6 грудня Збройні Сили України відзначають 16-ту річницю від дня свого заснування. За ці роки вони пройшли складний шлях становлення та реформування. Зміни, що відбуваються, мають системний характер і охоплюють широке коло питань, пов'язаних з удосконаленням системи управління та підготовки військ, забезпеченням їх мобільності та боєздатності.

Політичний курс керівництва України з орієнтацією на входження до європейських та євроатлантичних структур передбачає реформування Збройних Сил та наближення їх до рівня провідних країн світу. Створення професійного, сучасного війська, перехід на контрактний принцип комплектування, яке гарантує мир, державний суверенітет та повагу держав-сусідів, — це найближче наше завдання.

Реалізуючи стратегічні завдання, поставлені Президентом України — Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України, військовослужбовці удосконалюють свої професійні якості, підтримують національні традиції, виявляють найкращі патріотичні почуття, демонструючи відданість справі служіння Батьківщині.

Нині Збройні Сили відіграють провідну роль у забезпеченні безпеки держави, успішно виконують миротворчі завдання в «гарячих точках» планети, зміцнюють авторитет України на міжнародній арені, беручи участь у багатонаціональних військових навчаннях, допомагають у ліквідації техногенних катастроф.

Міністерство оборони, Генеральний штаб Збройних Сил України роблять усе від них залежне для забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців, підвищення авторитету професії військового у суспільстві. Питання реформування української армії, проблеми, які накопичувалися роками, цілеспрямовано вирішуються за допомоги органів законодавчої та виконавчої влади.

У день професійного свята висловлюю слова вдячності усім військовослужбовцям, працівникам і ветеранам Збройних Сил за сумлінну службу і зразкову працю.

Щиро вітаю вас та ваші сім'ї з нагоди 16-ї річниці Збройних Сил України!

Бажаю міцного здоров'я, оптимізму, щастя, благополуччя, натхнення та успіхів у справі захисту Вітчизни.

Міністр оборони України

Анатолій ГРИЦЕНКО



**Товариші генерали і адмірали, офіцери, прапорщики і мічмани!
Товариші сержанти і старшини, курсанти, солдати, матроси і ліцеїсти!
Шановні працівники Збройних Сил України та ветерани військової служби!**

Вітаю вас з найбільшим військовим професійним святом — Днем Збройних Сил України! Новітня історія сучасного українського війська розпочалася з прийняття 6 грудня 1991 року Верховною Радою України Закону «Про Збройні Сили України».

За 16 років вони пройшли нелегкий шлях реформування, розбудови та становлення. Продовжується наполеглива робота з реалізації завдань Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 роки, головною метою якої є створення сучасних, боєздатних, професійно підготовлених Збройних Сил.

Успішно діє удосконалена система підготовки військ та розвитку функціональних компонентів Збройних Сил, здійснюється навчання особового складу за новими програмами бойової та мобілізаційної підготовки. Ефективно вирішуються соціальні програми, покращується грошове, медичне і продовольче забезпечення військовослужбовців, виробляються нові механізми вирішення житлової проблеми.

Військовослужбовці та працівники Збройних Сил України пліч-о-пліч з українським народом продовжують звитяжні бойові традиції багатьох поколінь захисників Вітчизни, демонструють найкращі професійні якості та відданість справі служіння Батьківщині, надійно захищають національні інтереси держави.

Висловлюю вдячність усім військовослужбовцям, працівникам Збройних Сил України і ветеранам військової служби за наполегливу працю та старанність у благородній військовій справі.

Твердо вірю, що особовий склад Збройних Сил України завжди буде вірний своєму конституційному обов'язку, високим ідеалам гуманізму та миру.

Бажаю вам міцного здоров'я, щастя в родинях та подальших успіхів на благо України!

**Начальник Генерального штабу
Головнокомандувач Збройних Сил України
генерал армії України**

Сергій КИРИЧЕНКО

КРАЩІ ЧАСТИНИ ТА З'ЄДНАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ 2007 рік

Сухопутні війська ЗС України



13-й армійський корпус
командувач — генерал-лейтенант
Сергій ГОРОШНИКОВ



30-та окрема механізована бригада
командир — полковник
Ігор ДОВГАНЬ



26-та артилерійська бригада
командир — полковник
В'ячеслав ГОРБИЛЬОВ



**11-й окремий полк
армійської авіації**
командир — полковник
Тарас ШЛЮХАРЧУК



80-й окремий аеромобільний полк
командир — підполковник
Віктор КОПАЧИНСЬКИЙ

Повітряні Сили ЗС України



137-а зенітна ракетна бригада
командир — полковник
Ігор НИКИФОРОВ



55-й зенітний ракетний полк
командир — полковник
Віктор НИКОНЕЦЬ



40-а радіотехнічна бригада
командир — полковник
Олександр БОКЛАХ



**5-й Центр електрогазового
автомобільного технічного
забезпечення**
командир — полковник
Ярослав ЛЕРМАН



**204-а авіаційна винищувальна
бригада**
командир — полковник
Василь ЧЕРНЕНКО



43-й полк зв'язку
командир — полковник
Вадим ЛАБУНЕЦЬ

Військово-Морські Сили ЗС України



Екіпаж корвета «Придніпров'я»
командир — капітан 3-го рангу
Олег ТІТОВ



Екіпаж корвета «Тернопіль»
командир — капітан 3-го рангу
Роман П'ЯТНИЦЬКИЙ



**25-й окремий береговий ракетний
дивізіон** командир — підполковник
Ігор КОЛЕЖНЮК



**406-та окрема берегова
артилерійська група
Центру військ берегової оборони**
командир — полковник Євген ДОБРИНІН

ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ 2007 РОКУ



23 лютого
Міністр оборони
України
Анатолій Гриценко
презентував щорічне
видання «Біла
книга–2006.
Оборонна політика
України»



Президент України —
Верховний
Головнокомандувач
ЗС України Віктор
Ющенко визначив
2009 рік як останній
рік загального призову



На широко-
масштабних
командно-
штабних
навчаннях
«Артерія–
2007» за
участю майже
5 тисяч
військово-
службовців
ЗС України
вперше була
розгорнута
система
всєбічного
забезпечення
військ

Корвети ВМС України
«Тернопіль» та «Луцьк»
взяли участь
в антитерористичній операції
НАТО «Активні зусилля» в
Середземному морі



Кабінет Міністрів України ухвалив Постанову №594
від 28 березня 2007 року про «Деякі питання
грошового забезпечення військовослужбовців, осіб
рядового і начальницького складу у 2007 році», після
чого грошове забезпечення військовослужбовців ЗС
України було суттєво підвищено



21 жовтня в Києві відбулося засідання Ради
міністрів оборони країн Південно-Східної
Європи, на якому Україна де-юре
приєдналася до Угоди про
Багатонаціональні Миротворчі Сили ПСЄ

14 листопада
Начальник
Генерального
штабу —
Головноко-
мандувач ЗС
України генерал
армії України
Сергій
Кириченко



вперше взяв участь в засіданнях Військового Комітету
Євроатлантичного партнерства та Військового
Комітету Україна — НАТО на рівні начальників
генеральних штабів



16 серпня у Києві відкрито Голо-
вний військово-медичний клініч-
ний центр Збройних Сил України
із закупкою медичного облад-
нання на загальну суму 4,8 млн
гривень



Військово-
службовці
704-го
окремого
полку РХБ
захисту
13-го
армій-
ського
корпусу
взяли активну участь в ліквідації
наслідків техногенної
катастрофи на Львівщині

На IV
Всесвітніх
іграх серед
військово-
службовців
збірна
команда
Збройних
Сил
України
посіла
почесне
п'яте місце



СЛОВО ПРО УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО

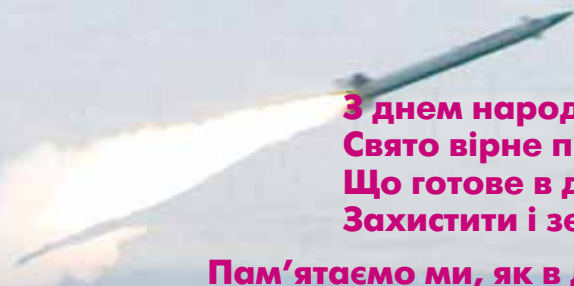


Віктор ВЛАСЮК. Народився в 1951 році у Донбасі в сім'ї службовців. Після закінчення середньої школи 19-річним хлопцем був призваний в армію. Служив солдатом, сержантом у зенітно-ракетних військах у Середньоазійському і Туркестанському військових округах. В 1972 році вступив до Львівського вищого військово-політичного училища на факультет журналістики.

Офіцерську службу розпочав у 1976 році кореспондентом дивізійної газети у Чернівцях. З 1978-го по 1988 рік був кореспондентом газети ПрикВО «Слава Родины». Заочно закінчив редакційне відділення Військово-політичної академії і в 1988 році був направлений на Далекий Схід. Служив у редакціях військових газет в Уссурійську та Хабаровську.

Після здобуття Україною незалежності у 1992 році повернувся на Батьківщину і одержав призначення на посаду старшого офіцера прес-центру ПрикВО. У 1994 році був одним із тих, хто створював Центральний друкований орган Міністерства оборони України — журнал «Військо України». Прослужив у редакції журналу на посаді заступника головного редактора 8 років. У 2002 році звільнився з лав ЗС України у званні полковника. З 2004 року працює в Управлінні прес-служби МО України.

Водночас із журналістською діяльністю займається літературною творчістю.



**З днем народження, Арміє! Слава і шана тобі,
Свято вірне присязі й своєму народові військо,
Що готове в дні миру і навіть в жорстокій борні
Захистити і землю, й державу свою Українську!**

**Пам'ятаємо ми, як в далеко не кращі часи
Ти робила свої на тернистім шляху перші кроки
І як сяяли зерна зневіри чужі голоси,
Щоб не дати тобі гідно вийти на шлях свій широкий.**

**Та твої найвірніші і віддані справі сини,
Що у знаковий час мужньо стали під Прапор держави,
Неупинно за тебе боролися й перемогли
Із натхненням козацької честі, звитяги і слави.**

**Не заради великих зірок і почесних відзнак,
Що вимірюють успіх в нелегкій службовій кар'єрі,
Міць кріпили твою у горнилі навчань і атак
Нерозмінний твій фонд й вічна гордість твоя — офіцери.**

**Пов'язавши із військом і долі свої, і життя,
З року в рік ратну справу вони роблять чесно й завзято.
Пам'ятай же про них і турбуйся про їх майбуття,
Хоч сама ти живеш ще не дуже заможнo й багато!**

**Наша Арміє, щиро бажаю тобі перемог
І не тільки в можливих боях і походах суворих.
Принциповості й волі твердої хай дасть тобі Бог,
Щоб здолала ти всіх, хто на лінь і корупцію хворий.**

**Хай міцніють з роками твої Сухопутні війська
І Повітряних Сил хай розноситься слава на крилах
Та в портах іноземних твої кораблі здалека
Впізнавали щоб всі по святих кольорах жовто-синіх.**

**З днем народження, Арміє! Хай ці шістнадцять років,
Що для тебе були нелегкими роками зростання,
Не даремно минуть і для тих багатьох вояків,
В чиїх душах до тебе живе неугасиме кохання!**





ТОБІ, КРАЇНО, Я НА ВІРНІСТЬ ПРИСЯГАЮ...

Попри нечувані гоніння та утиски з боку прихильників «єдиної і неделимої», на початку 90-х тисячі наших співвітчизників долучилися до воістину святої справи — розбудови Національного Війська

Восени 1991 року у Москві прагнення України до створення власних Збройних Сил серйозно не сприймали. 28–29 листопада тут відбувалися наради комітетів палат Верховної Ради Союзу з питань безпеки і оборони. У підсумковій заяві учасників йдеться тільки про реформування Збройних Сил. Але показовою є фраза: «Не виникає заперечень щодо права кожної суверенної держави на створення власних Збройних Сил з дотриманням принципів спільної безпеки на перехідний період». Тобто, в принципі, так. Але ті ж московські генерали з недовірою ставилися до того, що референдум в Україні буде успішним.

Втім, все сталося із точністю до навпаки, більше того, вже 6 грудня Верховна Рада ухвалює Закони «Про оборону України» та «Про Збройні Сили України». Тоді ж затверджується і текст Військової присяги. Попередньо були прийняті закони про прикордонні війська, Національну гвардію. В цілому до кінця 1991 року Верховна Рада прийняла більше 70 правових документів з проблем військового будівництва, закладаючи під нього правову основу. З 12 грудня Президент Леонід Кравчук взяв на себе обов'язки Головнокомандувача Збройних Сил України.

Розбудова ЗСУ проходила надто складно. Адже, по суті, започатковували не тільки творення армії, а й її реформування, яке довго відкладалося в колишній советській

З оприлюдненням листа Міністра оборони СРСР за №784 від 10 жовтня 1991 року почалося гоніння на офіцерів і прапорщиків, які виступали за самостійність України.

армії. З причин певного консерватизму, корпоративізму армії та флоту, що були властиві їм як державним інституціям, Збройні Сили СРСР мислилися багатьма політиками як гарант збереження Союзу. Ці погляди поділяла й значна частина офіцерства, особливо вищого. Адже переважна і абсолютна більшість їхнього складу була неукраїнською. Звісно, що, прийнявши цілу низку законів щодо військового будівництва в країні, Верховна Рада підірвала саму основу таких сподівань. Більшість військовиків 1 грудня проголосували з тих чи інших міркувань за незалежність України. Це значною мірою послабило надії прихильників «єдиної і неделимої».

Зайве говорити, що результати голосування були зумовлені роботою і держави, і громадських організацій, зокрема Співки офіцерів України (СОУ). Україна отримала міжнародні підтвердження на власну армію та флот і в результаті відомих Мінських угод. Тому Указ Президента Л. Кравчука від 12 грудня «Про Збройні Сили України» був якраз на часі і цілком закономірним. Відповідно до Указу українські Збройні Сили передбачалося творити на базі трьох військових округів та сил Чорноморського флоту. З осені того ж таки 1991 року комплектування армії проходило з числа призовників виключно з республіки. Власне, в Україні почала творитися армія, властива для багатьох постколоніальних держав після мирного розпаду імперії. Діяльність СОУ в цих умовах була двигуном реформування і творення ЗСУ. Об'єктивно Співка була носієм ідеї творення власне української армії як за суттю, так і за духом, виступала за те, щоб Збройні Сили України були насамперед українськими.

Не забуваймо, що слід спочатку було б хоч українізувати, бодай за походженням, офіцерські кадри. В Західній Україні до цього значно наблизились. Так, Тернопільська СОУ і обласна військова комісія здійснювали щоденний контроль за пересуванням військової техніки, обліком та охороною боеприпасів. В гарнізони влаштовувалися для подальшого проходження служби солдати і сержанти, які втікали зі служби через знущання над ними в частинах. Співка сприяла і пе-

реведенню на Батьківщину офіцерів-неукраїнців, займалася виховною роботою у військах на засадах патріотизму. З цієї метою створювалися народознавчі світлиці, змінювалася радянська символіка на українську.

Не слід забувати, що цій діяльності чинився шалений опір з боку МО СРСР. Лист Міністра оборони Союзу за №784 від 10 жовтня 1991 року ще більше загострив протистояння у війську між прихильниками незалежності та її противниками. Почалося відкрите гоніння і звільнення офіцерів і прапорщиків, які виступали за самостійність України.

Треба сказати, що з областей Західного регіону, Центру, як найбільш численних, організаційно зміцнених, надходили пропозиції щодо законодавчого забезпечення творення українських Збройних Сил. Позитивний тиск, — щоб не дрімали! — чинився і на представників СОУ, які займались підготовкою законопроектів у Міністерстві оборони.

Обласні організації СОУ Півдня і Сходу займалися більше прозаїчними речами: не допускали антиукраїнської істерії у військах, дбали про соціальний захист офіцерів і членів їхніх сімей, не допускали вивезення військової техніки з ча-

стин, допомагали у переведенні на Україну, чи то й просто дослужити, солдатам і сержантам, що втекли зі служби з різних країн колишнього СРСР.

Процес творення Україною власних Збройних Сил відставав, на мою думку, від процесу державотворення і від розвитку політичної ситуації в республіці та поза її межами. Сили стратегічної оборони, які були в Україні в підлеглості Головнокомандування СНД, аж ніяк не могли вносити стабільності в політичну обстановку в армії. Реально вони залишалися збройними формуваннями сусідньої держави, без чіткого правового статусу на території суверенної держави, до того ж, за певних умов, із загрозою застосування ядерної зброї, як це в свій час прозвучало з вуст деяких російських політиків.

Не було вирішено зразу та негайно і питання про приналежність Чорноморського флоту. З 3 по 9 січня 1992 року він повністю підпорядковувався Києву. Але вище керівництво країни діяло надто нерішуче...

Можна сказати, що більш-менш дієві кроки в розбудові Збройних Сил нашої держави розпочалися лише з січня 1992 року. Саме тоді розпочався процес складання присяги на вірність українському





іноземного, переважно російсько-го, походження?

Між тим проходили й кадрові зміни в ешелонах вищого командування, завершувалося формування Міністерства оборони України на чолі з генерал-полковником Костянтином Морозовим. Відбувалося творення і розміщення по областях частин Національної гвардії України. Вони могли стати зародком української армії, хоч і поступово, але на власній основі.

Головними проблемами цього періоду у військостратегічній сфері слід вважати питання про

засобом впливу не володіє. Тим паче, що Україна, яка роззброювала-ся, не отримала якоїсь допомоги в економічній сфері з боку західних держав, як нас запевняли вітчизняні політики, на відміну від Росії, куди ця зброя надходила. З іншого боку, серйозними і досить вагомими аргументами поряд з наведеними вище судженнями є необхідність, насамперед, дотримуватися Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та ризик порушити власні зобов'язання, втративши образ миролюбної держави. Мабуть, враховувати треба було й негайні економічні санкції з боку розвинених держав у разі такого кроку України.

Щодо флоту, то тут виразно проявилася небажання Росії, аби Україна стала морською державою, до того ж з прив'язкою й долі Криму. Ганебним для України та її політичного керівництва стало те, що матросів і офіцерів, які присягнули на вірність Україні, масово звільняли зі служби чи переводили на берег. Севастопольська ж СОУ, яка започаткувала процес присяги українському народові, мусила в кінці січня 1992 року діяти ще нелегально, як згадував А. Данілов. Адмірал Касатонов, маючи підтримку поза межами України і отримуючи платню від українського уряду як головнокомандувач Чорноморським флотом, наполегливо боровся проти того, щоб цей флот відійшов до України, не гребуючи при цьому ніякими засобами.

Між тим, Україна мала право не менш ніж на 30% всього військово-морського добра колишнього СРСР. Чорноморський же флот складав зазедве 10% того добра. Україні слід було пред'явити претензії на частку інших флотів колишнього Союзу, тоді справа пішла б, може, в конструктивнішому руслі. Відкладання ж остаточного вирішення проблеми по Дагомисько-Ялтинських угодах на три роки «спільним володінням флотом» лише затягувало проблему і врешті-решт обернулося для України появою російської військової бази в Криму і переходом кращої частини флоту теж до Росії.

У 1992 році в стані розробки знаходилася і воєнна доктрина держави. А відтак, хоч здавалося, що Україна не має явних ворогів і повинна б мати «кругову оборону» по

СПС на чолі з Мулявою зазнавала шаленого тиску на всіх рівнях, бо проводила в життя національно-державницьку ідеологію, що багатьом дуже не подобалося.

народові. Він проходив по наростаючій і за рік був завершений.

У нас немає даних про те, скільки офіцерів, які служили в Україні, склали присягу. Ця інформація є лише по декількох гарнізонах Івано-Франківської області. Так от, в обласному центрі присягу склали 72%, у Коломийському гарнізоні — 67%, в Ценжеві — 57%, у ВПС — 69%. Цифри не такі вже й малі, якщо виходити з того, що на той час, за даними фахівців, на території України служило тільки 20% українських офіцерів. Тільки взявши до уваги цю цифру, ми можемо уявити собі всю складність творення ЗСУ. З іншого боку, виникає запитання: а чи потрібно було Україні додаткових півмільйона громадян

ядерну зброю на теренах України і знову ж такі — питання про подальшу долю Чорноморського флоту. Вирішення цих проблем так чи інакше суттєво впливало на подальшу долю республіки. Україна проголосила свій без'ядерний статус ще 16 липня 1990 року, що знайшло відгук у всьому світі. Але події наступних років і ближнє сусідство ядерної Росії здорово розхитали в українському суспільстві це рішення. Треба було мати на увазі і можливість неспровокованої агресії з боку якого-небудь новітнього диктатора, загрозу з боку Росії, історичні аналогії з 1917 роком. Та й вплив держави з ядерною зброєю в міжнародних справах значно вищий, ніж тих, хто таким



всіх напрямках, більшість військ у тому і наступному роках залишалася зосередженою на західному і південному напрямках, хоч звідти ніхто й не збирався нападати. У 1992 році не був до кінця сформований і мозок армії — Головний штаб ЗСУ.

Разом з тим, був помітний і певний ухил в бік українізації новостворених Збройних Сил. Передусім, це залучення до розробки законодавчих документів з військових питань представників національно-демократичних сил; українська присяга в армії і на флоті; департизація Збройних Сил, тобто ліквідація впливу партій і рухів, громадсько-політичних організацій, особливо тих, які були деструктивними по відношенню до Української держави. Передбачалася проведення заходів, спрямованих на інтеграцію СОУ в організм Збройних Сил з наданням їй широких повноважень у різних галузях військового життя, особливо в проведенні національної й кадрової політики; призначення на ключові посади в армії національно свідомих офіцерів та генералів, більшість з яких так чи інакше була пов'язана з СОУ або брала участь в інших національно-демократичних утвореннях; створення в Збройних Силах структури, яка б напряму проводила в життя національно-державницьку ідеологію. Роль такої структури стала виконувати Соціально-психологічна служба, яку очолив один із засновників СОУ Володимир Мулява.

Соціально-психологічна служба зазнавала шаленого тиску на всіх рівнях, бо проводила відбір офіцерів, виходячи з їхнього ставлення до незалежної України, що багатьом дуже не подобалося. В основу виховання українських вояків вона поклала досвід українських військових формувань протягом сторіч — від козацтва до УПА. Заслуги цієї структури в організації патріотичного виховання — беззаперечні. Пан Мулява, безумовно, умів підбирати собі розумних помічників.

Разом з тим, національною слід вважати ту армію, в якій особовий склад, і перш за все офіцери, є невід'ємною частиною народу, якому вони служать. При цьому національний склад армії та її командування мусять відображати склад населення даної держави за етнічною

До кінця 1991 року Верховна Рада України прийняла понад 70 правових документів з питань військового будівництва.

приналежністю. З цим у 1992 і 1993 роках було складніше. Немає даних щодо офіцерів-українців, відомо тільки, що їх таки було менше, ніж росіян.

У Міністерстві оборони на 1992 рік більше половини працівників були росіянами, а генералів — аж до 90%. Проблема була власне не стільки в тому, що вони були росіянами, як у тому, що вони були вихідцями не з України, а з різних країн СНД. У Національній гвардії командний склад також лише на 30% складався з офіцерів-українців. Процес повернення на Батьківщину офіцерів — вихідців з України проходив дуже повільно, хоча СОУ активно намагалася тому сприяти.

Врешті-решт, основною проблемою для бажаючих повернутися і тих, хто повертався, була відсутність житла. Спілка закликала Президента і Уряд України негайно укласти міждержавну угоду із зацікавленими сторонами з питань переміщення військовослужбовців, громадян України, на свою Батьківщину, виділити необхідні кошти для фінансування цього процесу та створення надійного механізму. Проблема полягала і в тому, що офіцерів-українців проти їхнього бажання з Німеччини і Прибалтики направляли в місія міжнародно-

них конфліктів та на Далекий Схід. Неодноразові звернення СОУ з цього приводу до урядових кіл мали слабку віддачу. Президенту була передана і концепція переміщення військовослужбовців із однієї держави в іншу. На підтримку цих вимог 15 березня 1992 року на Майдані Незалежності був організований мітинг. Та влада знову діяла, якщо це можна вважати дією, — мляво...

До середини наступного року в Україну з країн СНД перевели лише 17 тисяч із 300 тисяч офіцерів — вихідців з України. Заради справедливості зауважу: не всі прагнули повертатися додому. Тривалий час в армії залишалися з різних причин військовослужбовці, які не склали присяги на вірність українському народові. Практично не служачи, вони справно отримували грошове забезпечення. Костянтин Морозов 9 грудня 1992 року стверджував: таких офіцерів відряджають поза межі України. За словами міністра, понад 10 тисяч офіцерів уже виїхали, і на грудень на території України не було жодного солдата, офіцера, який би не склав присягу на вірність українському народові.

Анатолій РУСНАЧЕНКО,
доктор історичних наук





Шановні військовослужбовці та працівники Збройних Сил України!

Державне підприємство Міністерства оборони України «Українська авіаційна транспортна компанія» (ДП МОУ «УАТК») має честь сердечно привітати Вас з Днем Збройних Сил України.

Це свято стало другим професійним святом і для нашої авіакомпанії, яка з початку своєї діяльності активно співпрацює з Міністерством оборони України в рамках авіаційно-транспортного забезпечення польових місій та гуманітарних програм ООН, в яких беруть участь українські військовослужбовці. Літаки та екіпажі ДП МОУ «УАТК» виконували польоти в інтересах багатьох миротворчих місій ООН, а саме — в Іраку на Гаїті, у Демократичній Республіці Конго, Бурунді, Судані, Косовому, Сьєрра-Леоне, Ліберії тощо.

Бажаємо вам міцного здоров'я, миру, багатьох років життя та успіхів, нових професійних досягнень та затишку і добробуту у родині!

З повагою

Президент ДП МОУ «УАТК»

Віталій ПОПОВ



Компанія працює на ринках країн СНД, Європи, Північної та Південної Америки, Африки, Близького Сходу, Середньої та Південно-Східної Азії.



Перевезення вантажів у всі регіони світу

Cargo transportations to all regions of the world



Робота за програмами ООН

Operations under the United Nations Organization programs



Здійснення пасажирських перевезень

Passenger transportations

**Державне підприємство Міністерства оборони України
«Українська авіаційна транспортна компанія» (УАТК)**

**State Enterprise of the Defense Ministry of Ukraine
«UKRAINIAN CARGO AIRWAYS» (UCA)**



The company on the markets of CIS countries Europe, North and South America, Africa, Middle East, and Middle and South-East Asia



Виконання пошукових, рятувальних операцій та операцій із гасіння пожеж

Search-and-rescue operations and fire-fighting



Утилізація застарілої військової техніки

Utilization of out-of-date military equipment

АДРЕСА КОМПАНІЇ:

04050 Україна, Київ,
вул. Мельникова, 24, корпус 3
Тел. + 38 044 205-56-65,
205-56-74
Факс: + 38 044 205-56-91
e-mail: uca@avia-uca.com.ua
web-site: www.avia-uca.com.ua

OUR CONTACTS:

24, Melnikov Str., Kyiv,
Ukraine, 04050
Tel.: 0038 044 2055665, (+38 044)
205-56-74
Fax: 0038 044 205-56-91
e-mail: uca@avia-uca.com.ua
www.avia-uca.com.ua
SITA: IEVUM6Z, IEVUC6Z
AFTN, UKKKUKSX

WELCOME UKRAINIAN AIR FORCE



або Розповідь про те, як українські льотчики «прорубали вікно» в Канаду

24 серпня 1991 року на політичній карті світу виникла нова, незалежна держава Україна. А вже у вересні того ж року ініціативна група представників української діаспори в Канаді звернулася до Міністерства оборони України з пропозицією організувати виступи наших пілотів у Північній Америці. Не спортсмени, не творчі художні колективи, яких чимало в Україні, повинні були репрезентувати громадянам Сполучених Штатів і Канади нову Україну. За задумом членів української діаспори, гідно це могли зробити лише представники Збройних Сил — структури, яку здатна мати тільки самостійна, незалежна держава.

Добре підготовлена, злагоджена команда гідно виконала поставлені завдання. За кілька місяців, проведених на Північноамериканському континенті, наші військові льотчики довели, що Україна може славитися в усьому світі не лише своїми піснями, а й майстерністю підкорювачів п'ятого океану.

...Проголошення незалежності України із захопленням сприй-

няли і представники української діаспори в Канаді та Сполучених Штатах Америки. Спостерігаючи протягом багатьох років за виступами кращих військових льотчиків збройних сил цих країн на авіашоу в різних містах Північної Америки, вони плекали в душі надію про те, що прийде час і для подібних виступів представників Збройних Сил незалежної

України. І цій мрії судилося здійснитися.

Через кілька місяців після історичної дати проголошення нової, незалежної держави в Україну прибули представники української діаспори, серед яких — Тарас Татарин та Ярослав Семчишин. З їхніми іменами пов'язане активне поповнення військових бібліотек українською літературою історичного та національно-патріотичного спрямування. Вони звернулися до керівництва Міністерства оборони України з пропозицією організувати і провести виступи українських пілотів у містах Північної Америки. Для підтвердження серйозності намірів організаторів турне в Україну прибув також спонсор виступів українських військових льотчиків у Північній Америці американський бізнесмен Кліффорд Філдс.

Звичайно, вони добре розуміли, яке складне завдання поставили перед собою. Адже над Північною Америкою мали вперше літати не просто пілоти, а представники нової незалежної країни. І кожний їхній виступ буде формувати у глядачів уявлення і про Україну як державу, і про її Збройні Сили. До того ж участь в авіашоу (а з самого по-

чатку планувалося ціле турне по різних містах протягом тривалого часу) — це значні витрати, і тільки за умови, що українські пілоти зуміють вразити глядачів виконанням фігур вищого пілотажу, спонсори могли очікувати на фінансовий успіх усього турне. А залучення спонсорів було однією з необхідних вимог, тому що Український летунський клуб не міг самотужки профінансувати виступи військових льотчиків з України.

Проте підстави для сподівань на успіх в організаторів турне були. Одним з перших майстерність льотчиків оцінив начальник штабу ВПС США генерал Маріел Мак Пік — найвища посадова особа у військовій авіації цієї країни.

Під час візиту в Україну 11 жовтня 1991 року він відвідав авіаційні частини, дислоковані у Старокостянтинівському авіагарнізоні. Там спеціально для американської військової делегації був продемонстрований повітряний бій між парами винищувачів Су-27 і МіГ-29. Не приховуючи захоплення, генерал зауважив:

— Я вражений, а також задоволений тим, що нам вже не доведеться воювати з такими професіоналами.

У Міністерстві оборони України ідею заокеанського авіатурне, метою якого була пропаганда незалежної України, зустріли схвально. Адже очолював його в той час військовий авіатор — генерал-полковник Костянтин Морозов, у недавньому минулому командувач 17-ї повітряної армії. Він добре розумів, що побачений на власні очі філігранний проліт бойового літака з чіткою вималюваною державною символікою України може розповісти про країну більше, ніж десятки декларацій та інформаційних повідомлень.

За часів Радянського Союзу до складу авіаційного об'єднання, яким командував генерал-майор авіації К. Морозов, входили військові авіаційні училища, дислоковані на території України: вищі Харківське і Чернігівське — льотні, Луганське — штурманів, Київське і Харківське — інженерні, Харківське радіоелектроніки, а також Васильківське — авіатехнічне. За приблизними підрахунками ветеранів цього об'єднання, двоє з трьох льотчиків-винищувачів, більшість

Ці виступи були першим для Збройних Сил України «виходом у широкий світ». Тому до учасників турне висувалися досить жорсткі вимоги.

штурманів військово-транспортної авіації ВПС колишнього Радянського Союзу отримали путівку в п'ятий океан саме в небі України. Не дивно, що для багатьох авіаторів українська земля була чи стала рідною. І саме показ майстерності українських авіаторів за кордоном, у Північній Америці, мав підтвердити право України називатися авіаційною державою і продемонструвати, що у неї є всі законні підстави володіти авіаційною технікою, що залишилися їй у спадок після розпаду СРСР.

Підтримав заокеанських гостей і народний депутат України член комісії Верховної Ради з оборони і національної безпеки Ігор Деркач. Постійно опікувався проблемами підготовки турне офіцер одного з управлінь Міністерства оборони України підполковник Геннадій Заплатников. Завдяки їхній цілеспрямованій роботі було досягнуто бажаного результату. Протягом зими 1991–1992 років в умовах творення на уламках Радянської Армії Збройних Сил незалежної України, коли раптом катастрофічно стало не вистачати того, що звично вважалося буденним і не вартим уваги, був проведений цілий комплекс підготовчих заходів.

Угода між Міністерством оборони України і Кліффордом Філдсом стала лише початком цієї роботи.

За цей час були узгоджені формат виступів українських військових льотчиків: типи і кількість літаків, кількість пілотів та обслуговуючого персоналу, міста проведення авіашоу. Були досягнуті домовленості з Міністерством оборони США і Канади про дозвіл військовим літакам України здійснювати польоти над територією цих країн і обумовлений порядок їх виконання. Уточнені питання фінансування турне. Канадська сторона взяла на себе повне матеріально-технічне забезпечення перебування української делегації в Північній Америці.

4 квітня 1992 року Міністр оборони України генерал-полковник К. Морозов підписав наказ №47 «Про організацію і підготовку національної команди ВПС України до участі в авіашоу, які будуть проводитися в травні–вересні 1992 року в Канаді і США». У ньому, зокрема, зазначалося: «У травні–вересні 1992 року в 20 містах США і Канади буде проведено міжнародне авіашоу, для участі в якому запрошені національні команди з багатьох країн. Аналогічне запрошення отримано й Україною.

Враховуючи значення першої участі ВПС України в міжнародному авіашоу, важливість розширення політичних та економічних зв'язків України з США і Канадою,





Жителі Північної Америки, щоб побачити герб України на кілях бойових літаків, вирушали до місць проведення авіашоу за сотні кілометрів.

Міністерство оборони України прийняло рішення про участь у ньому національної команди України.»

Міністром оборони були поставлені конкретні завдання посадовим особам щодо підготовки до участі в турне. Керівником призначався командувач ВПС України генерал-лейтенант авіації В.Васильєв. Підготовкою команди, її всебічним забезпеченням займався безпосередньо генерал-майор авіації Я. Скалько — перший заступник командувача ВПС України.

Однозначно було вирішено: Україну в небі Північної Америки будуть представляти льотчики-винищувачі на літаках МіГ-29. Підстав для цього було декілька. По-перше, технічні характеристики цього літака дозволяли виконувати дуже багато фігур вищого пілотажу, які могли бути повторені лише на небагатьох типах закордонних літаків. Їх демонстрація на авіашоу привернула б увагу глядачів і до літаків, і до України як держави. По-друге, шість із майже півтора десятка винищувальних авіаційних полків, що дислокувалися в той час на території України, мали на озброєнні саме ці винищувачі. Тут накопичився певний досвід їх експлуатації, були добре підготовлені льотчики, здатні після нетри-

валої підготовки виконувати показові польоти.

Проте не обійшлося й без проблем. Не було можливості виконати технічні вимоги, поставлені Міністром оборони України перед заступником з озброєння. Зокрема, наказом про підготовку участі команди українських ВПС в авіатурне передбачалося забезпечення запасними новими двигунами. Але нових двигунів для МіГ-29 на території України на той час не було, і закупити їх тоді не можна було. Також не було в Україні всіх необхідних перехідників для заправки літаків рідинами, паливом, газами, для енергопостачання. Про це відразу ж повідомив начальник Управління озброєння МО Украї-

ни генерал-майор Уткін. У розпорядження команди надали двигуни II категорії. А проблема перехідників вирішилася досить просто вже у Канаді. Один із техніків з української команди сам став до токарного верстата і за годину виточив усі необхідні деталі, заощадивши організаторам турне і значні кошти, і час, що витратився б на виготовлення цих пристосувань у відповідних канадських фірмах.

В Україні добре розуміли, що будь-який, навіть дрібніший, нюанс, не врахований у процесі підготовки до турне, негативно позначиться на репутації не тільки всієї команди учасників. На карту клався міжнародний престиж молодшої держави, адже ці виступи мали стати першим для Збройних Сил України «виходом у широкий світ». Тому при підборі учасників турне до них висувалися досить жорсткі вимоги.

Пілотів повинні були володіти технікою пілотування фронтового винищувача МіГ-29 на рівні льотчика I класу, виконувати всі фігури вищого пілотажу, які зазвичай не виконуються у процесі бойової підготовки, але мали демонструватися під час авіашоу. Техніки — тільки фахівці найвищого рівня і найширшої спеціалізації, здатні самостійно приймати рішення щодо розв'язання ймовірних проблем. І, звичайно, всі повинні були вільно володіти українською мовою. (Виняток був зроблений для Героя Радянського Союзу полковника В. Кондаурова, який у той час найкраще в Україні знався на всіх нюансах техніки пілотування МіГ-29.) Очолив групу генерал-майор Ярослав Скалько — перший заступник командувача Військово-Повітряних Сил. За плечима у генерала —



служба в гарнізонах велетенського Радянського Союзу, в групах радянських військ за кордоном. Брав участь у бойових діях. Освоїв більше десяти типів бойових літаків.

Фах українських майстрів вищого пілотажу мали представляти за кордоном заступник командира Державного авіаційного випробного Центру з льотної підготовки полковник Володимир Кондауров, інспектор повітряної армії полковник Микола Коваль, командир авіаескадрильї підполковник Олександр Головань, заступник командира авіаполку підполковник Валерій Солошенко. Групу технічного забезпечення очолив заступник командира винищувальної авіаційної дивізії з озброєння полковник Анатолій Суцєвський.

Хоча кандидатів на участь у турне було кілька десятків, вибір випав саме на них. Протягом кількох тижнів льотчики проходили спеціальну підготовку для виконання показових польотів і 8 травня 1992 року із Стрийського аеропорту вилетіли на борту українського літака Ан-124 «Руслан» до Канади.

Зустрічали гостей з України на авіабазі біля міста Едмонтон представники діаспори, керівники канадських ВПС. Зокрема, українську делегацію особисто зустрів і постійно опікувався нею начальник штабу ВПС Канади генерал Ізідор Попович, українець за походженням.

Виступи пілотів ВПС України вразили не тільки пересічних глядачів, а й фахівців. Лесть не в кожній газеті розповідалося про авіашоу в США і Канаді, перші сторінки обов'язково прикрашали фото наших літаків чи українських пілотів. Про безперечне визнання свідчив той факт, що виступи авіаторів ВПС України, як правило, завершували програму авіашоу, були фінальним акордом кожного показу.

З особливим захопленням спостерігали за виступами української команди українці — жителі Північної Америки, які щоб побачити герб України — тризуб — на кілях бойових літаків незалежної держави, вирушали до місць проведення авіашоу за сотні, а то й тисячі кілометрів.

За час пам'ятного турне українськими пілотами було проведено понад 30 виступів з практичними польотами, виконано більш як 200

Виступи українських пілотів вразили не тільки пересічних глядачів, а й фахівців: перші сторінки канадських газет були прикрашені світлинами наших співвітчизників.

польотів на літаках МіГ-29 і МіГ-29УБ, загальний наліт становив 103 години. Льотний і технічний склад гідно представив незалежну державу, брав активну участь у прес-конференціях, виступав у пресі, що сприяло розширенню політичних та економічних зв'язків з Канадою і США. Саме так було зазначено у доповіді з приводу завершення виступів української національної команди ВПС у США і Канаді виконуючого обов'язки начальника Головного штабу ЗС України генерал-лейтенанта Г. Живіці Міністру оборони України генерал-полковнику К. Морозову від 9 жовтня 1992 року.

Схвальну оцінку отримали виступи українських льотчиків і від організаторів авіашоу у різних містах Північної Америки. Про це свідчили численні звернення до пілотів, керівника делегації ВПС України генерал-майора Я. Скалька, Міністра оборони України генерал-полковника К. Морозова з пропозиціями щодо проведення у наступному, 1993 році подібного турне в Сполучених Штатах Америки, Канаді, ін-

ших країнах світу та участі української команди в найпрестижніших аерошоу, що проводилися в країнах — визнаних лідерах світового авіабудування.

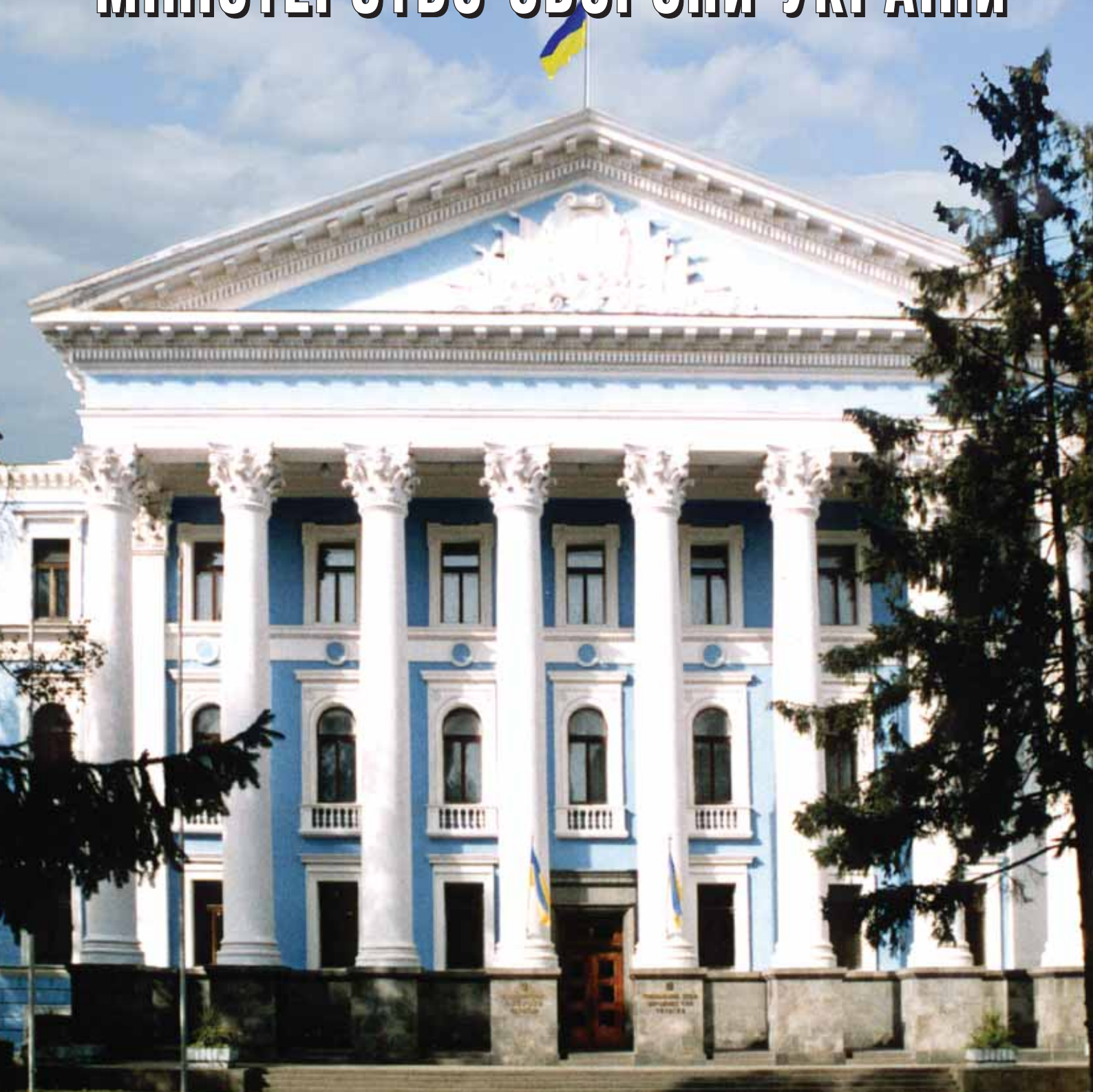
Проте відсутність єдиної думки представників різних державних структур України стосовно свого конкретного внеску в зміцнення міжнародного престижу держави, бажання отримати матеріальні вигоди замість утвердження іміджу України як могутньої авіаційної держави і, в решті-решт, відсутність у бюджеті Міністерства оборони України відповідних коштів на організацію і підготовку нового турне не дозволили повторити успіх у 1993 році.

Минуло понад п'ятнадцять років. Події того часу стали історією, про яку нині не завжди бажать згадувати. Але, безперечно, всім нам слід пам'ятати, що першими продемонстрували широкому світу наші символи — герб і прапор України — пілоти Українських ВПС. І цього вже нікому не заперечити!

Віктор ГЕДЗ



**ВОЛОДИМИРСЬКИЙ КИЇВСЬКИЙ КАДЕТСЬКИЙ КОРПУС
КИЇВСКА СВЯТОГО ВОЛОДИМИРА ГІМНАЗІЯ
5-ТА КИЇВСКА ПІХОТНА ШКОЛА
ШТАБ КИЇВСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ОКРУГУ
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ**



В СЕРПНІ 2007-ГО МИНУЛО 150 РОКІВ З ЧАСУ УРОЧИСТОГО ВІДКРИТТЯ БУДІВЛІ НА ПОВІТРОФЛОТСЬКОМУ, 6 У КИЄВІ

Історія кадетського корпусу в Києві бере свій початок з 1833 року. Саме тоді за наказом Миколи I було прийнято рішення про його будівництво. Але справа на користь Києва була остаточно вирішена у 1846 році після того, як Дворянство Київської, Волинської, Подільської та Таврійської губерній внесло добровільні пожертвування для майбутнього корпусу в сумі 200 тисяч рублів. У 1847 році заклад отримав назву Володимирський Київський кадетський корпус, на честь Великого князя Володимира Олександровича.

Для будівництва корпусу Миколою I була визначена ділянка дачі «Шулявщина», яка належала митрополитському дому. Розташована вона була серед гаю, на березі ставка та річки Либідь. У 1847 році ця територія відійшла до казни в обмін на село Совки, а у самому гаю невдовзі розпочалося будівництво.

10 травня 1850 року відбулися урочисті закладки будівлі корпусу. Його зведення доручили відомому архітектору І. Штрому. Для тимчасового розміщення корпусу, за розпорядженням Головного начальника військово-навчальних закладів від 31 жовтня 1851 року, навчальному закладу були передані приміщення 2-ї київської гімназії на Бібіковському бульварі (нині Бульвар Шевченка, 14).

Згідно із вказівкою царя корпус був відкритий 1 січня 1852 року як неранжирований, з чотирирічним терміном навчання. Першим його

директором був призначений полковник лейб-гвардії Фінляндського полку А. фон-Вольський.

Будівля на Повітрофлотському проспекті, 6 в Києві була зведена у 1857 році, а 17 серпня неранжирований Володимирський Київський кадетський корпус урочисто відкрився як корпус 1-го класу з 7-річним терміном навчання. Директор корпусу А. Вольський одержав звання генерал-майора і займав цю посаду до 1865 року.

У квітні 1858 року Київський кадетський корпус отримав свій прапор.

Після лютневої революції 1917 року тимчасовий уряд намагався впливати на роботу військових навчальних закладів. Прикладом політичної спрямованості нової влади щодо вихованців кадетських корпусів є промова військового і морського міністра Керенського, яку він виголосив при відвіданні Одеського кадетського корпусу. Лейтмотивом її була ідея свободи, рівності і братерства, що мало стати основою діяльності цих навчальних закладів. Проте у світогляді кадетів, попри намагання влади, нічого не змінилося. Невдовзі уряд Керенського передав кадетські корпуси до міністерства народної освіти, які згодом стали гімназіями. Після цього, як згадував П. Скоропадський, становище у цих навчальних закладах різко погіршилося, а діти стали справжніми хулігана-

ми. Неміті, з розкуйовдженим волоссям, бозна як одягнені, вони вештались вулицями, чіпляючи перехожих, і справляли жахливе враження. Про опанування науками в таких умовах, ясна річ, і говорити не доводилося.

В добу національної революції 1917–1920 років Київський кадетський корпус зазнав тяжких випробувань. За часів Центральної Ради він продовжує свою діяльність, але вже як гімназія. Після повалення Центральної Ради і встановлення в Україні влади гетьмана Скоропадського наказом міністра народної освіти від 15 травня 1918 року Е. Семашкевич поновлюється на посаді директора Київської св. Володимира гімназії. На той час у навчальному закладі за списком налічувалося 528 штатних та 105 своєкоштных вихованців.

Відбувається українізація навчального закладу. Всі накази по корпусу видаються українською мовою. Не забували її й вихованці, які в переважній більшості були українцями. В цей час налагоджується нормальна робота корпусу. Запроваджується чергування старшин, а згідно з наказом Головної шкільної управи військового міністерства від 15 жовтня 1918 року старшини Української армії стали носити загальну похідну форму з кантом на погонах. Окрім того, проводяться культурно-просвітницькі заходи. Зокрема, 10 листопада 1918 року тут відбувся літера-



Для будівництва корпусу Миколою I була визначена ділянка дачі «Шулявщина», яка належала митрополитському дому.

турний вечір, присвячений 100-річчю з дня народження І. Тургенєва. Театральний гурток підготував інсценівку за його романами «Накануне» та «Дворянское гнездо».

Про відданість кадетів військово-му обов'язку та готовність пожертвувати собою в ім'я держави свідчить, зокрема, той факт, що серед вихованців корпусу почастишали випадки... самовільного переходу на військову службу. З цього приводу Головнокомандувач збройних сил Української держави генерал від кавалерії граф Келлер видає наказ про заборону начальникам військових частин, воєнних організацій і добровільних дружин без згоди батьків приймати на службу вихованців середніх навчальних закладів, у тому числі кадетських корпусів, відволікаючи цим їх від навчання. Відтак посилюється контроль за дотриманням дисципліни серед вихованців. Про це свідчить наказ по корпусу від 14 (1) грудня 1918 року, в якому проголошувалось, що декількох кадетів, які самовільно записалися до конвою Головнокомандувача, за представленням Військового міністра Пан Гетьман наказав терміново повернути до корпусу.

Втім, військове міністерство у разі потреби таки залучало кадетський корпус до оборонних заходів. Так, у грудні 1918 року корпус одержує наказ міністра сформувати з бажаних кадетів 7-го класу (до 17-річного віку з дозволу батьків) сотню бойскаутів у складі куреня, виключно для несення тилової служби — охорони будинків в районі корпусу та зв'язку з військовою частиною.

В цей же час, на підставі листа українського генерального консула в Москві до корпусу прибувають і зараховуються тимчасово, як безпритульні, п'ять кадетів з московських корпусів та вихованець Нижегородського Дворянського інституту.

З приходом до влади Директорії становище корпусу погіршилось, а

після того, як у вересні 1919 року Київ зайняла армія Денікіна, частина кадетів приєдналася до неї. А вже за кілька місяців, під час відступу денікінців, корпус був евакуйований спочатку до Одеси, а наприкінці наступного року — до Югославії. Проте чіткої організації та порядку евакуації досягнуто не було: 25 січня під обстрілом місцевих більшовицьких груп київські кадети старшого класу таки змогли прорватись до порту і були прийняті на борт англійського крейсера «Серес».

Завдяки особистій ініціативі та зусиллям кадетів 5-го класу з неспокійного міста були врятовані і доставлені в порт кадети молодших класів. Під кулеметним вогнем їх також прийняли на той же крейсер. У березні 1920 року в Белграді відбулося об'єднання кадетів старших та молодших класів Київського корпусу, а три місяці потому із залишків Київського, Одеського та Полоцького кадетських корпусів був створений Руський зведений кадетський корпус, який розміщувався в Сараєво.

Доля тих випускників та викладачів, які залишилися на службі в Червоній армії, була сумною. Багато з них були знищені та репресовані.

В червні 1920 року, після остаточного зайняття Києва Червоною армією, в будівлі на Повітрофлотському, 6 розміщувалася піхотна школа, яка згодом стала 5-ю Київською. Її викладацький склад становили кадрові офіцери російської армії — вчорашні випускники Володимирського кадетського корпусу.

У 1931 році за справою, яка проходила під назвою «Весна» (погром колишніх офіцерів), було заарештовано та засуджено до різних термінів ув'язнення одинадцять викладачів. Школа майже повністю втратила професійний викладацький склад і неспроможна була готувати командирів для Червоної армії. Це далося взнаки вже під час Великої Вітчизняної війни.

Доля колишньої 5-ї Київської піхотної школи склалася трагічно. Восени 1941 року, під час оборони міста, всі викладачі загинули. За нацистської окупації будівля стала казармою. Коли ж фронт знову наблизився до Києва, корпус кілька разів бомбила радянська авіація. 5 листопада 1943 року після чергового бомбардування будівля зазнала значних руйнувань. Її відновили в 1951–1953 роках. З того часу тут містився штаб Київського військового округу, а починаючи з 1991 року — Міністерство оборони України.

За матеріалами «Військово-історичного альманаху» та газети «Народна Армія»
фото з фондів Центрального музею
Збройних Сил України

НАДАЄМО КРЕДИТИ

Військовослужбовцям Київського гарнізону, а також громадянам, які мешкають у столиці

- для придбання оргтехніки, меблів;
- навчання, лікування, будівництво;
- ремонт власної квартири

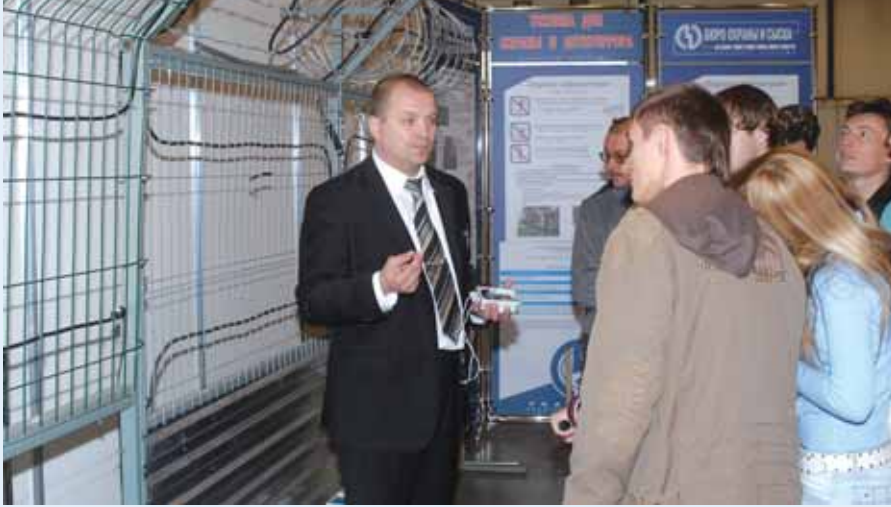
МИ ТУРБУЄМОСЬ ПРО ВАС!

м. Київ, вул. Чистяківська, 2, оф. 221 (ст. м. Святошино)

(044) 332-4528
(044) 404-8246

Відкриваються філіали: Львів, Вінниця, Чернігів, Запоріжжя, Сімферополь, Севастополь

В роки на фінансовому ринку України, бездаганно роботи щодо надання послуг членам кредитної спілки



льського нейтронного потоку, електромагнітних полів РЛС, надкоротких відеоімпульсів електромагнітних полів.

Стієність загороджень з оповіщувача «Гюрза-035ПЗ» до впливу зовнішніх факторів перешкоди:

- соляний (морський туман) будь-якої інтенсивності
- щільність потоку пилу (піску), за швидкості циркуляції часток до 10м/с, кг/м²/з, не більше 5
- середнє значення швидкості вітру, м/с, не більше 20
- максимальнє значення швидкості поривів вітру, м/с, не більше 30
- рух колісних і гусеничних транспортних засобів на відстані від 30, м, не більше 2
- рух залізничного транспорту на відстані від 30, м, не більше — 10
- робота промислових і будівельних механізмів на відстані від 30, м, не більше 15
- проліт літаків і вертольотів на висоті над 30, м, не більше 100

Ексклюзивний представник ТОВ «ФРАКТАЛЬ-СБ» в Україні ПП «Бюро охорони і розшуку» (оповіщувачі серії «Гюрза» сертифіковані в Україні підприємством «Бюро охорони і розшуку», м. Київ)

Адреса: м. Київ, вул. Жмеринська, 2 — виставковий комплекс (з діючими повнорозмірними макетами огорожень)

тел./факс: (044) 205-42-18,

тел. 8-067-507-29-40, (044)

466-20-64, 539-25-50

e-mail: bos.guard@gmail.com

http://www.bosguard.com

На фото: Стенд «Бюро охорони та розшуку» на IV міжнародній спеціалізованій виставці «Зброя та безпека — 2007» м. Київ

Оповіщувач охоронний периметровий «Гюрза-035ПЗ»

Оповіщувач охоронний периметровий «Гюрза-035ПЗ» **призначений для охорони усіх типів огорожень у будь-якій комбінації** від подолання шляхом перелізання через огороження чи руйнування його полотнища зі 100-відсотковою здатністю виявлення (не вимагає заміни існуючих огорожень).

Максимальна довжина ділянки, яка охороняється — **500 м** (при використанні спецкабелю — **2000 м**)
Діапазон робочих температур, **З — мінус 40 — плюс 50** (специфікація — мінус 70 — плюс 50). Гарантія — **3 роки**, гарантія з прийманням «**5**» (військове приймання) — **8 років**.

Газета «СЕРПУХОВСКИЕ ВЕСТИ» 21.06.2007; № 66

Техніка, що робить чудеса

Уявіть собі територію, обгороджену досить тонкими металевими ґрата-

ми. Якщо кинути в огороження камінь, чи просто бити по ньому палицею — нічого не станеться. Паркан не постраждає, сигналізація не спрацює. Але варто тільки спробувати доторкнутися до огороження обережніше, вишукуючи його «слабкі місця», — відразу спрацює система охоронної сигналізації!

Оповіщувачами серії «Гюрза» охороняються найважливіші оборонні, військові та військово-космічні об'єкти, сховища Центрального банку Росії, Московська друкарська фабрика «Госзнак», Алмазний фонд, банки, об'єкти Газпрому, бази Держкомрезерву, безліч найбільших промислових підприємств країни.

Оповіщувач «Гюрза-035ПЗ» пасивний, не створює зовнішніх випромінювань, не виявляється скануючими пристроями, стійкий до впливів імпу-

Основні відмінності оповіщувачів серії «Гюрза» від існуючих класичних засобів охоронної сигналізації (СОС):

СОС, створені на основі класичної СТРУМОВОЇ електроніки (закон Ома)	Оповіщувачі серії «Гюрза», створені на основі ЗАРЯДНОЇ електроніки (закон Кулона)
Співвідношення сигнал/шум на виході блоку обробки сигналів	
3 - 5	Усередині приміщень - 1000 Поза приміщеннями - 100
Перешкодозахищеність	
Відсутність характеристик реальної перешкодозахищеності	Реальне визначення характеристики перешкодозахищеності
Антисаботажні властивості	
Відсутній опис реальної стійкості від несанкціонованих дій, підготовлених і оснащених порушників (антисаботажні властивості)	Реальний опис стійкості від несанкціонованих дій, підготовлених і оснащених порушників (антисаботажні властивості)
Підготовка персоналу для монтажу і подальшого обслуговування	
Потребує спеціальної технічної освіти	Не потребує спеціальної технічної освіти
Зусилля впливу на огороження (вага порушника)	
Огороження периметра — 40 кг	Огороження периметра — 6-20 кг Предмети масою від 1 грама до декількох тонн



СЛУЖБА У ВІЙСЬКУ — ЦЕ НАДТО ПРЕСТИЖНО, АБИ СЛУЖИТИ В НЬОМУ ЗА ПРИМУСОМ

З давніх-давен військова служба в Україні вважалася дуже популярною, а відтак бажаючих служити не бракувало

За княжих часів військової повинності як такої не було. Рубежі держави захищали найманці-чужинці (варяги або степовики) та княжа дружина. Дружинниками могли стати добровільно тільки співвітчизники. За свою службу вони отримували плату. Княжа дружина була надійним кадровим резервом: на впливові державні посади князь призначав передусім своїх дружинників. У випадку воєнних дій він міг мобілізувати всіх чоловіків, а в мирний час ніхто не служив у війську примусово.

І в подальшому військова служба залишалася добровільною справою. Наприклад, для боротьби з татарськими набігами було створене реєстрове козацтво. «Зареєстровані» одержували за свою службу грошову винагороду та одяг, а також мали пільги: були звільнені від податків за землеволодіння тощо. Бажаючих служити в лавах реєстрового козацтва не бракувало.

У Києві, який згідно з наданим йому Магдебурзьким правом був вільним містом, діяли власне самоуправління та військово-формування — озброєний міщанський корпус. У ньому служили резервісти-ремісники, яких за необхідності періодично призивали на військову службу. За спогадами коменданта київського гарнізону Патри-

ка Гордона, кілька разів на рік корпус «высылаем был в параде с музыкою для почестей встречею поседающих и шествующих через город Киев высочайших фамилий и проезжающих через оный полномочных чрезвычайных послов и других знатных персон». Чим ще займався корпус? Маршував на парадах, бив у литаври, стріляв із



Charge™

- ПЛОСКОГУБЦЫ
- КУСАЧКИ
- НОЖ (СТАЛЬ МАРКИ 154СМ)
- НОЖ-СЕРРЕЙТОР
- СТРОПОРЕЗ (МОДЕЛЬ ХТ)
- ПИЛА
- НОЖНИЦЫ (МОДЕЛЬ Т)
- АЛМАЗНЫЙ НАПИЛЬНИК
- НАПИЛЬНИК ПО ДЕРЕВУ
- НАПИЛЬНИК ПО МЕТАЛЛУ
- СМЕННЫЕ ОТВЕРТКИ
- БОЛЬШАЯ ОТВЕРТКА
- КРЕСТОВАЯ ОТВЕРТКА
- ЛИНЕЙКА (19 СМ)
- ОТКРЫВАЛКА
- СТРАХОВОЧНОЕ КОЛЬЦО
- СЪЕМНАЯ ПОЯСНАЯ КЛИПСА



СДЕЛАНО В США
ГАРАНТИЯ 25 ЛЕТ



гармат. Отже, військова служба не була обтяжливою для киян.

Військо запорозьких козаків формувалося виключно з добровольців. «Тут були ті, — писав історик Дмитро Яворницький, — які від дружин повтікали, батька і матір покинули, з-під пана втекли; тут були ті, хто натерпівся тяжких повинностей, усі зневажені, скривджені... знаходили тут пристанище й ті, кого приваблювала воля, здобич, молодецтво, слава».

У кінці XVIII століття в Україні, яка входила тоді до складу Російської імперії, було запроваджено рекрутство — систему примусового набору в армію. Причому термін служби був чималий: 20–25 років. З 1821 року він був зменшений до 15 років, а після військової реформи 1874 року — до 5 років (однак було запроваджено загальну військову повинність для усіх чоловіків віком 21–43 роки). Така ситуація зберігалася до 1917 року, коли імператор Микола II зрікся престолу, а Російська імперія припинила своє існування.

Центральна Рада, проголосивши Україну незалежною державою, відновила давню українську традицію — добровільну службу в армії і на флоті.

Гетьман Павло Скоропадський на початку свого перебування при владі також дотримувався принципу добровільності військової служби. Однак незабаром, прагнучи створити сильну українську армію, він підписав закон про загальну військову повинність. Цей документ встановлював такі терміни служби: у піхоті — 2 роки, в кавалерії та артилерії — 3, на флоті — 4 роки. Із запasu призивалися на військову службу чоловіки віком до 38 років, а до ополчення — до 45 років.

Симон Петлюра, який очолив український уряд після Павла Скоропадського, скасував військову повинність. У військах Директорії УНР служба була добровільною. Після захоплення влади більшовиками військова служба знову стала примусовою, однак із урахуванням соціального стану: «трудова элемент» мав служити в армії чи на флоті, а «нетрудовой» направлявся на 2 роки у так звані «рабочие батальоны».

У 1937 році було встановлено такі терміни військової служби: в піхоті й кавалерії — 2 роки, в артилерії і танкових військах — 3, в авіації — 4, на флоті — 5 років. Резервісти проходили службу в дивізіях за місцем проживання: в перший рік їх направляли на 3–6-місячну військову підготовку, а потім щорічно — на 1–2-місячні літні маневри (протягом 3–4 років). Лише після цього їх зараховували воїнами запasu 1-ї та 2-ї категорії.

У 1939 році був прийнятий закон про загальну військову повинність без попередніх соціальних обмежень. Ця «обязаловка» тривала ще протягом півстоліття. Лише за часів «перебудови» вперше відкрито заговорили про можливість проходження альтернативної служби — у лікарнях, соціальних установах тощо.

Коли Україна стала незалежною, з'ясувалося: нашій державі потрібна армія чисельно менша, але професійна. Було взято курс на її формування на добровільній основі, як це було здавна в Україні. Це означає, що після завершення військової реформи загальна військова повинність, яка дісталася нам від Російської імперії та СРСР, назавжди піде в небуття.

Станіслав ЦАЛИК
«Київ Weekly»



ОФИЦИАЛЬНЫЙ ДИСТРИБЬЮТОР
КОМПАНИЯ «ОМЕГАТУЛ»

Украина: +38 (050) 570-04-41
Россия: (495) 234-50-92, 181-65-29
WWW.LEATHERMAN.RU

Мирослав МАМЧАК

УКРАЇНА: ШЛЯХ ДО МОРЯ

Історія Українського флоту



Нині Україна володіє вісімнадцятьма морськими портами, а її водні кордони в Чорному й Азовському морях простягаються на 1355 кілометрів. Однак лише шістнадцять років тому про національний флот можна було лише мріяти... Та українські офіцери зробили правильний вибір за тодішніх непростих суспільно-політичних умов. Перше свято новостворених ВМС України відбулося в Донузлавському гарнізоні 1 березня 1996 року. Того дня до складу Військово-Морських сил України ввійшли великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський», десантні кораблі на повітряній подушці «Горлівка», «Краматорськ», «Артемівськ» та інші. Над ними урочисто замайоріли прапори Українського флоту. Але шлях до цього був складним і нелегким...

26 червня 1993 року на Феодосійському виробничому об'єднанні «Море» було урочисто піднято Військово-Морський прапор України на десантному кораблі на повітряній подушці «Донецьк». Першим його командиром став капітан 3 рангу Зверев. ВМС України отримали унікальний корабель, здатний брати на борт вісім плавучих танків чи десять БТРів з батальйоном десанту і доставляти їх у будь-яку точку Чорноморського узбережжя.

На ДКПП «Донецьк» прапор українського флоту було піднято вперше. До того часу на кораблях ВМС піднімали Державний прапор України. За ініціативою капітана 3 рангу Ігоря Тенюха за зразок Військово-Морського прапора України було взято прапор флоту Української Народної Республіки. Він продовжив і об'єднав воедино історичний процес розвитку вітчизняного флоту, морські традиції і вічний потяг українців до моря.

Водночас був затверджений і гюйс (фортечний прапор) кораблів: синій стяг із золотим тризубом посередині. Він проіснував до серпня 1994 року і був замінений на Державний прапор України. Так відродилася ще одна флотська традиція часів УНР: державний прапор тоді був військово-морським прапором її флоту.

Відтак з 28 червня по 1 липня 1993 року в Севастополі було сформовано перший батальйон морської піхоти ВМС України (командир — підполковник Олександр Голобородов). Відтоді й розпочинається формування берегових військ ВМС України, які очолив полковник Євген Бакай.

29 березня 1993 року на виробничому об'єднанні «Затока» в Керчі було спушено на воду сторожовий корабель «Гетьман Сагайдачний», командиром якого став капітан 3 рангу Катушенко. 4 липня на ньому був урочисто піднятий Військово-Морський прапор України, який виготовили і доставили земляки великого гетьмана з Львівщини.

17 липня 1993 року «Гетьман Сагайдачний» прибув на севастопольський зовнішній рейд. Командувач ЧФ адмірал Балтін вирішив продемонструвати, як треба виконувати підписану президентами України та Росії (17 червня в Завидові) чергову угоду «Про невідкла-

Після заяви Єльцина про те, що «Чорноморський Флот передається Росії», моряки ВМС України виступили з протестом проти такого рішення.

дні заходи формування ВМС України і ВМФ Росії на базі Чорноморського флоту» і хто в Севастополі «справжній господар». Він заборонив українському кораблю вхід у базу. П'ять днів судно дрейфувало на рейді, і лише втручання уряду відкрило «Гетьману Сагайдачному» курс на вхідні створи. Корабель в гавань впустили, проте визначили йому необладнану стоянку і позбавили берегового постачання електроенергією та водою. Це робилося задля того, щоб він швидко відпрацював ліміт моторесурсу і став на ремонт для заміни дизель-генераторів. Окрім того, за електроенергію і воду «заломили» непомірну ціну. Коли на кораблі почали закінчуватися запаси пального і води, командувач ВМС віце-адмірал Борис Кожин наказав перешвартувати корабель на обладнану 13-ту пристань, поряд з кораблями «спільного» Чорноморського флоту.

А згодом сталася подія, яка навіть вкрива ганьбою «героя» — адмірала Балтіна, його команду і «спільний» ЧФ. Спершу, коли «Гетьман Сагайдачний» підійшов до свого нового місця стоянки, російські моряки відмовилися приймати його швартові. Та «Гетьман Сагайдачний» висадив на берег власну швартову команду і успішно здійснив швартовку. Тоді Балтін наказав своєму заступнику — віце-адміралу Фролову — негайно видворити з пристані український корабель. Віце-адмірал погрожував українцям озброєним десантом на борт, але це не справило очікуваного враження. Тоді українському сторожовику порубали сокирою швартові канати. Такого випадку порушення морських традицій та нехтування принципами флотського братерства не знала навіть історія Другої світової війни! Однак провокація не вдалася: «Гетьман Сагайдачний» вчасно запустив головні двигуни, уникнувши навігаційної пригоди, та по-новому перешвартувався на тому ж місці, виставивши свою охорону на причальній стінці.

Ця подія показала, хто і як виконує домовленості, як розуміє суть «спільного флоту» і «слов'янського братерства». А українські прихильники «спільного» флоту переконалися, що інтереси України може відстоювати лише її національний флот.

Штаб ВМС ігнорував прояви недоброзичливості до України. У липні тривало активне формування управління і структур морської авіації у м. Саки, яке очолив генерал-майор авіації Воловик. 31 липня 1993 року в Севастополі було створено окремий комендантський батальйон.

У вересні 1993 року штаб ВМС України розпочав формування бригади морської піхоти ВМС України та 1-ї бригади надводних кораблів українського флоту (БрНК). До неї увійшли фрегат «Гетьман Сагайдачний», СКР-112, КУ «Славутич», корвет «Луцьк» і ДКПП «Донецьк». Першим командиром 1-ї БрНК став капітан 2 рангу Микола Жибаєв.

У складній обстановці в штабі Військово-Морських сил України працювала робоча група по розробці варіантів розподілу ЧФ. У 1993 році її очолив представник Міністра оборони України віце-адмірал Володимир Безкоровайний. Розглядалися й пропонувалися керівництву держави різні варіанти вирішення проблеми розподілу флоту виходячи з уже досягнутих угод. Однак у більшості випадків пропозиції моряків на вищому рівні не сприймалися. Україна знаходилася у надзвичайно складному еко-

номічному і енергетичному становищі, через що керівництво держави робило поступки Росії, насамперед за рахунок інтересів національного флоту. Це при тому, що весь Чорноморський флот утримувався практично Україною за кошторисом її Міністерства оборони: в 1992 році — 86 відсотків, за перше півріччя 1993 року — 79 відсотків від загальної суми витрат ЧФ фінансувалося українською стороною. Така поступливість українців натомість «братньої» подяки викликала безцеремонність. Без погодження з оборонним відомством України керівництво ВМФ РФ, фальсифікуючи документи, привласнювало кораблі, судна і військові установи центрального підпорядкування, в тому числі судноремонтні заводи, полігони, санаторії та будівельні управління навіть далеко за межами Кримського півострова.

Пропозиції штабу ВМС України для переговорного процесу були спрямовані на рішуче усунення цього становища і реалізацію попередніх домовленостей про фінансування ЧФ — 50 на 50 відсотків — та про спільне використання системи базування і матеріально-технічного забезпечення. Власне тоді військові моряки



На нараді міністр оборони Костянтин Морозов висловився про необхідність виведення за межі територіальних вод України всіх неукраїнських кораблів і частин.

України не заперечували базування у Севастополі кораблів російського флоту, адже військові фахівці розуміли, що свій флот Росії просто ніде подіти.

Проте таких поступок, по суті — здачі всіх позицій та своїх Військово-Морських сил, що відбулися на зустрічі президентів України і Росії в Масадрі 3 вересня 1993 року, не очікував ніхто. Українська делегація відпрацювала пропозиції щодо організації спільного керівництва флотом згідно з Ялтинськими угодами. Однак, коли делегації почали розглядати проблеми Чорноморського флоту, стало зрозуміло, що російська сторона не має бажання вирішувати флотську проблему.

На прес-конференції після зустрічі Борис Єльцин заявив про те, що «Чорноморський флот передається Росії», а Україні компенсується вартість належної їй частини.

Українські моряки опинилися у стані ошпарених окропом. Український президент після повернення до Києва, виправдовуючись перед журналістами, заявив, що ніяких рішень по флоту не прийнято. Це надало проблемі ще більшого ажіотажу. Однак 10 вересня 1993 року в газеті «Голос України» з'явився текст спільного протоколу: «Доручити державним делегаціям України і Росії в місячний термін проробити всі питання, пов'язані з роз-

робкою Угоди, у відповідності до якої весь Чорноморський флот з всією інфраструктурою в Криму використовується Росією і отримує російську символіку...» Свою частину флоту, згідно з цим документом, Україна погоджувалася продати Росії за борги. У Військово-Морських силах добре розуміли, що за цими словами Україна надовго залишається без повноцінного флоту і втрачає контроль не лише над Кримом, а й над Чорноморським узбережжям. Назривала ситуація 1919 року...

Так Масандра внесла ще більший хаос у флотську проблему та взаємини двох флотів. Однак абсолютна більшість офіцерів, мічманів і матросів згуртувалися навколо Командувача ВМС України віце-адмірала Бориса Кожина і міністра оборони України генерал-полковника Костянтина Морозова.

Після завершення зустрічі у верхах майже на всіх кораблях і у військових частинах ВМС України пройшли збори військовослужбовців, на яких військові моряки та національно-патріотичні громадські організації Севастополя і Криму звернулися до Президента України, Верховної Ради України, РНБО, Міністра оборони України з протестом проти запропонованого вирішення флотської проблеми і продажу Росії української части-

ни Чорноморського флоту. Спілка офіцерів України заявила про зраду державних інтересів і готовність боротися за Український флот. Моряки вузла зв'язку, товариство «Просвіта» вимагали звернення до міжнародного суду з позовом до Росії. Командувач ВМС Борис Кожин попросив допомоги у вирішенні проблеми ЧФ у патріотичних партій і рухів та регіонів країни. Тривога за майбутнє флоту, а з ним і за цілісність держави, охопила всю Україну. Проблема флоту розпочали активно обговорювати політики, політологи, журналісти, широка громадськість.

Міністр оборони України Костянтин Морозов підтримав військових моряків. ВМС України вимагали пояснення ситуації. На борту фрегата «Гетьман Сагайдачний», а потім на нараді командного складу Міністр оборони зазначив, що ніхто не скасовував постанову Верховної Ради України від 24 серпня 1991 року, Ялтинських і Дагомиських домовленостей і тому він вважає за необхідне вивести за межі територіальних вод України всі неукраїнські кораблі і військові частини, а також, що про продаж української частини флоту не може бути й мови. Згодом Костянтин Морозов заявив, що «не може взяти на себе відповідальність за захист південних кордонів, якщо буде прийнято рішення продати українську частину Чорноморського флоту Росії».

...4 жовтня 1993 року Міністр оборони України Костянтин Морозов подав у відставку. Його змінив командувач Одеським військовим округом генерал-полковник Віталій Радецький.



8 жовтня 1993 року був звільнений з посади командувач Військово-Морських сил України і направлений у розпорядження Міністра оборони України віце-адмірал Борис Кожин. Командувачем Військово-Морських сил України було призначено віце-адмірала Володимира Безкоровайного.

Приступивши 13 жовтня 1995 року до виконання обов'язків командувача, Володимир Безкоровайний спершу провів реорганізацію роботи Військової ради і штабу ВМС України. Робота по розвитку ВМС і переговорний процес були розділені. Групу експертів штабу ВМС щодо підготовки пропозицій про розподіл ЧФ очолив віце-адмірал Микола Клітний. Флотські експерти тісно співпрацювали із заступником міністра МЗС України Борисом Тарасюком, який вів переговорний процес щодо Чорноморського флоту. А штаб ВМС був націлений на ефективну роботу з формування структур ВМС і організації бойової підготовки українського флоту. Наступним кроком була спроба нормалізувати відносини між двома флотами. 30 жовтня командувач ВМС України віце-адмірал Безкоровайний провів трьохгодинну зустріч із командувачем ЧФ Росії віце-адміралом Балтіним. Вона була багатобічною, доброзичливою і давала надію на те, що здоровий глузд переможе.

Основні зусилля штабу ВМС України спрямовувалися на створення флотських структур. Командувач ВМС вважав, що лише наявність сильних і професійно підготовлених структур ВМС дасть змогу успішно і на рівних з російською стороною вирішити питання ЧФ.

Український флот нарощував свої сили. Готувалися екіпажі на ракетний крейсер «Україна», сторожовий корабель «Гетьман Байда-Вишневецький», протичовнові кораблі «Іван Богун», «Тернопіль», «Запорозька Січ», «Луганськ» і «Львів». 21 листопада 1993 року в Севастопольську гавань увійшов малий протичовновий корабель «Луцьк», збудований київськими корабелями. Його першим командиром став капітан 3 рангу Віктор Заремба. Це вже був четвертий новозбудований корабель українського флоту. 12 лютого 1994 року,



12 лютого 1994 року Міністр оборони В. Радецький заявив, що питання наявності у Севастополі штабу і головної бази українського флоту навіть не дискутуються.

після відпрацювання всіх належних завдань і навчально-бойових вправ, у присутності Міністра оборони на ньому урочисто підняли Військово-Морський прапор України.

Після урочистої церемонії Віталій Радецький заявив, що розбудова флоту була і залишається найважливішим питанням державної політики, що питання наявності у Севастополі штабу і головної бази українського флоту не дискутуються.

У листопаді у Феодосії розпочалося формування бригади морської піхоти, першим командиром якої став підполковник Волошко. Тоді ж у Севастополі та Керчі було створено комендатури військових сполучень. 1 березня 1994 року завершилося формування 41-го батальйону морської піхоти ВМС України.

Незважаючи на труднощі, ВМС України намагалися вийти з міжнародної ізоляції, яку створювала навколо них проблема ЧФ.

...Перші офіційні міжнародні контакти, якщо не брати до уваги занадто «тісних» зв'язків з ВМФ РФ, припадають на 1993 рік. Улітку того року штаб ВМС відвідали і зустрілися з командуванням Українського флоту військово-морський аташе Німеччини в Україні, війсь-

ково-морський аташе Великої Британії в Україні, військовий аташе з питань оборони США та інші військові дипломати.

24 серпня 1993 року в Одесі на сторожовому кораблі «Гетьман Сагайдачний» віце-адмірал Борис Кожин приймав Головнокомандувача об'єднаних ВМС НАТО в Атлантичному океані адмірала Пола Девіза Міллера. Під час свого першого офіційного візиту в Україну Головнокомандувач ВМС НАТО в Атлантиці висловив тверду підтримку молодому українському флоту. Підсумки цієї зустрічі мали велике значення для українського флоту. Саме вони дали змогу командувачу ВМС віце-адміралу Володимирі Безкоровайному в кінці 1993 року впевнено заявити, що український флот уже отримав міжнародне визнання.

8 лютого 1994 року Україна приєдналася до програми НАТО «Партнерство заради миру», згідно з якою Військово-Морські сили стали активними учасниками низки військових навчань: «Бриз», «Класика», «Кооператив партнер» та інших, у тому числі й на території країн НАТО.

Першим учасником міжнародних навчань «Бриз-94» за програмою НАТО «Партнерство заради миру» поблизу болгарських берегів у липні 1994 року став корвет «Луцьк». Окремо були сплановані й спільні навчання ВМС України і США.

У квітні 1994 року до складу ВМС України добровільно перейшли 168 частин і підрозділів ЧФ загальною чисельністю 1791 чоловік.

17 березня 1994 року під час офіційного візиту Міністра оборони України генерала армії України В. Радецького та командувача ВМС України віце-адмірала В. Безкоровайного до Румунії було підписано угоду про співпрацю між оборонними відомствами двох держав, у тому числі й щодо взаємодії їхніх флотів. Першим міжнародним контактом ВМС України став візит з 11 по 14 травня 1994 року до Одеси загону бойових кораблів ВМС Болгарії під керівництвом командувача болгарського флоту віце-адмірала Белкова.

Командування ВМС України намагалося через участь кораблів і морської піхоти в міжнародних навчаннях забезпечити не лише міжнародне визнання, а й насамперед професійне навчання національного флоту за світовими стандартами. Віце-адмірал В. Безкоровайний постійно підкреслював, що тоді це був єдиний надійний шлях будівництва власного флоту. Надзвичайно вагому і безкорисливому допомогти українським морякам у будівництві ВМС надали Військово-Морські сили США.

...ВМС України вже стали реальною військовою силою. Міністр оборони України протягом одного дня підпорядкував державі Ракетну армію стратегічного призначення, чим завершив дискусію стосовно власника ядерних озброєнь в Україні. Ситуація складалася явно не на користь прихильників міфічної СНД. Тому досить швидко, без попереднього оголошення, 15 квітня 1994 року відбулася позачергова зустріч президентів України і Росії в Москві. Вони підписали угоду між Україною і Росією про поетапне врегулювання проблеми ЧФ. Головними домовленостями стали визначення, що ВМС України і ЧФ Росії базуються окремо, українському флоту передається 20 відсотків плавскладу ЧФ і в Україні створюється база російського флоту. На підготовку параметрів розподілу відводилося 10 днів.

Та Московська угода лише додала труднощів у розв'язанні проблеми

флоту. Справа в тому, що під визначенням «окремого» базування двох флотів і російської бази в Україні ГШ ВМФ Росії вбачав за собою право на Крим і всю акваторію Чорного моря, що виходила до нього. За Україною намагалися залишити лише район Чорного моря від устя Дунаю до устя Дніпра. До того ж термін «базуються окремо» давав підстави антиукраїнським силам розгорнути потужну кампанію за виведення ВМС України з «города слави русских моряков».

Для позбавлення ВМС України бази для власного розвитку та для створення проблем національному мореплавству організовувалися й акти вандалізму. Були знищені 375-та ракетно-технічна база в Балаклаві, радіотехнічні пости на о.Зміїний і на Тендрівській косі. Відкрито знищувалася система навігаційного устаткування та гідрографічного забезпечення мореплавства у водах України. Починаючи з січня 1994 року ЧФ став провокативно відмовляти Україні в рятуванні її громадян у морі, в лік-

відації виявлених боеприпасів часів Другої світової війни та в ескортуванні і охороні українських суден на Дунаї під час Балканської кризи. Однак чим більше тривало протистояння, тим більше ЧФ втрачав позиції як у Криму, так і поза його межами. Щоб зберегти своє військово-політичне «обличчя», Головний штаб ВМФ РФ скорочував і залишав, інколи просто кидав на чорноморському узбережжі цілі гарнізони. Власна неспроможність офіційно видавалася за ініціативу передачі ВМС, а то й «братську допомогу» Україні в будівництві нею свого флоту.

28 грудня 1993 року під керівництвом підполковника Кричевського до складу ВМС України перейшли офіцери та працівники морської інженерної служби Миколаєва і Очакова, а 25 лютого 1994 року 180 офіцерів і мічманів госпітальної бази і госпіталю в Миколаєві звернулися до Міністра оборони України з проханням зарахувати їх до складу ВМС України. До 1 квітня 1994 року до складу Військово-Морських сил України добровільно перейшли 168 частин і підрозділів Чорноморського флоту загальною чисельністю 1791 чоловік.

(Далі буде)

Міжнародна Федерація БОЙОВОГО ГОПАКА

проводить набір хлопців та дівчат в групи вивчення прадавнього козацького мистецтва двобою



Бойовий Гопак — це система двобою, що ґрунтується на природній для нас, простій та ефективній бойовій техніці. Бойовий Гопак — це гарт душі і тіла, що надається у будь-якій життєвій ситуації. Бойовий Гопак — це тісне коло надійних друзів, разом з якими легко долати усі труднощі і перешкоди.

Тренування проводяться за адресою:
вул. Велика кільцева За, спортклуб «Бригантина»
Довідки за тел.: 332-77-47; моб.тел.: 8 067 933 32 44.



ПАТРІОТИ КРАЇНИ

Міжнародна Асоціація «Козацтво» (створена 12 липня 2002 року) є Міжнародною громадською організацією, яка є наступницею звичаїв, традицій, ідейно-духовних та моральних переконань українського козацтва, що об'єднує громадян України, а також емігрантів-українців із Канади, США, Австралії, Італії, Чехії, Словаччини, Німеччини, Молдавії та інших держав, сприяє консолідації суспільства на засадах української національної ідеї, найвищим проявом якої має бути можливість вільного і замкнутого життя для кожного громадянина суверенної, незалежної, демократичної, соціально-справедливої, правової держави.

Упродовж сторіч буття українського народу знамено його самодостатності, незалежності і державності пронесло славне козацтво — лицарський вицвіт нашої нації. На його історичному рахунку — найпрогресивніші для свого часу засади й форми організації демократичного суспільства, сконцентровані в Конституції 1710 року, виписаній Гетьманом України Пилипом Орликом, що стала взірцем і джерелом конституцій держав Європи та Америки. Найвидатнішим витвором козацтва визнано Українську гетьманську державу, що з 1648 року півтора сторіччя утверджувала досконалий державний лад.

Тепер у відновленій Українській державі відродилось й Українське козацтво, що вилилось у багатотисячний рух патріотів, які організовано та послідовно, використовуючи кращі набутки багатьох поколінь своїх попередників, утверджують, розвивають і боронять національну ідею, найвищим виявом якої має стати вільне й заможне життя українського народу у власній державі.

Неможливо переоцінити можливість козацтва у формуванні і розбудові здорового способу життя, відповідальності за стан фізичного та духовного здоров'я нації, в утвердженні національно-патріотичного духу в освіті та культурі, зміцненні християнської моралі. А для цього обов'язково необхідно відпрацювати механізми взаємодії народу і держави за ефективним посередництвом козацтва.

Козацтво — це та повнота національної самосвідомості, яка виступає носієм загальнонародних надій. Роль козацтва у сучасному суспільному житті багатогранна, нині козацтво має кілька напрямків, організацій, які функціонують як самостійні й незалежні добровільні громадські об'єднання.

Хотілося б відзначити і дати позитивну оцінку роботі у напрямку програмної діяльності ряду козацьких організацій, це: Регіональне козацьке об'єднання «Запорізька застава» м. Алчевська, Луганської обл., де головним отаманом є генерал-полковник Зуєвський В.З., Одеське обласне козацьке товариство — головним отаманом, якого є генерал Алайбов В.В., Львівське обласне козацьке товариство — головним отаманом, якого генерал-лейтенант Сопівник Т.М., Чернівецьке козацьке товариство «Куговинський Кіш» головний

отаман полковник Пастухович В.Е. м. Глибоке.

Кременчуцьке козацьке товариство — головний отаман, якого генерал-майор Оксанич А.П.

Також хотілося б відзначити плідну працю Генеральної старшини, головних отаманів та особистого складу всієї МА «Козацтво»



Шановні отамани, козаки і козачки — наші березині!

Вітаю Вас і Ваші родини з наступаючим Новим Роком та Різдвом Христовим! Міцного Вам здоров'я, сімейного затишку та достатку у Вашій оселі.

Хай Матінка Божа оберігає Вас і нашу неньку Україну!

З повагою і шаную!

**ТВО Верховний отаман МА «КОЗАЦТВО»
генерал-полковник козацтва М.К.Шитий**

БУЛАВА

ЯК СИМВОЛ ВІЙСЬКОВОЇ ВЛАДИ



Штандарт
Міністра оборони України



Штандарт
Начальника Генерального штабу —
Головнокомандувача
Збройних Сил України

В сучасній Україні власний штандарт вперше з'явився у 1999 році у Президента. Поряд зі Знаком Президента України, Гербовою печаткою й Булавою прапор (штандарт) є одним із офіційних символів Глави держави. Згодом, згідно з Указом Президента України від 30 листопада 2000 року, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади одержали право на власні емблеми й прапори, а низка посадових осіб — також на свої штандарти.

Розробка штандартів вищих посадових осіб Збройних Сил здій-

На відміну від емблем та прапорів, штандарти вищих посадових осіб Збройних Сил України є індивідуальними знаками влади та символами тих обов'язків, які вони виконують

Традиція персональних прапорів сягає в Україні давніх часів. Наприклад, у Стокгольмському Воєнному музеї зберігається прапор гетьмана Богдана Хмельницького — біле полотнище, обшите широкою червоно-оранжевою тасьмою, із зображеннями хреста, півмісяця та зірок, а також літерами, що вказують на ім'я і титул власника прапора.

снювалася у Воєнно-геральдичній службі (нині — відділ військової символіки та геральдики) Генерального штабу ЗС України в рамках створення комплексу головних символів Українського війська у 2001 році. На той час Збройні Сили склалися з чотирьох видів на чолі з головнокомандувачами. Тому всього було розроблено шість штандартів. Фахівці прагнули відобразити в них високе становище відповідних посадових осіб, гармонійно поєднати національні традиції військової символіки та світовий досвід, надати їм урочистого вигляду.

В основу всіх штандартів було покладено квадратне полотнище із зображенням відповідної емблеми. Штандарт Міністра оборони, крім того, прикрасила лиштва із золотим орнаментом у вигляді листя і кетягів калини та золоті хрести в кутах. Подібна лиштва є також на Бойовому Прапорі військової частини. Полотнища штандартів Міністра оборони, начальника Генерального штабу — Головнокомандувача Збройних Сил, кома-

ндувача Сухопутних військ пропонувалися малинового кольору, командувача Військово-Повітряних Сил — блакитного, Військ Протиповітряної оборони — синього, Військово-Морських Сил — білого. Ці кольори відповідали кольорам прапорів відповідних видів Збройних Сил. Існувала також ідея розміщувати на древках штандартів металеві скоби з вигравіюваними військовими званнями, прізвищами та ініціалами, датами перебування тієї чи іншої особи на відповідній посаді, але згодом від неї відмовилися. Верхівка древка мала бути звичної краплеподібної форми, із зображенням емблеми Збройних Сил у центрі.

Описи та малюнки штандартів увійшли до проекту президентського указу, яким мала бути заснована символіка ЗС України. Але отримання позитивного висновку Комісії державних нагород та геральдики при Президентові України затягнулося.

Розбіжності у поглядах на символіку між військовим керівництв-

вом та окремими членами Комісії державних нагород та геральдики призвели до того, що довгий час штандарти залишалися незатвердженими на офіційному рівні, хоча фактично використовувалися.

Лише у 2005 році, після оновлення складу Комісії вирішення питання щодо нової військової символіки нарешті зрушило з мертвої точки. Комісія схвалила проекти емблем, прапорів та штандартів, після чого відділ військової символіки та геральдики спільно зі структурними підрозділами президентського секретаріату підготував проекти відповідних указів Президента України. При цьому довелося внести зміни як до самого комплексу військової символіки, так і до малюнків емблем, прапорів та штандартів. Штандарт головнокомандувача військ Протиповітряної оборони, як і емблема та прапор цього виду, так і залишилися проектами — у 2004 році війська Протиповітряної оборони та Військово-Повітряні Сили були об'єднані в один вид. Символіку, розроблену для Військово-Повітряних Сил, вирішили «передати» новоутвореним Повітряним Силам.

Штандарти Міністра оборони, начальника Генерального штабу — Головнокомандувача Збройних Сил, командувачів видів Збройних Сил засновані Указом Президента України від 20 червня 2006 року «Про символіку, яка використовується у Збройних Силах України». Відповідно до описів, затверджених цим Указом, штандарти являють собою квадратні полотнища розміром 90 x 90 см.

Емблеми Міністерства оборони, Генерального штабу та видів ЗС України, зображені на штандартах, побудовані на основі емблеми Збройних Сил у вигляді малинового хреста зі Знаком Княжої Держави Володимира Великого на синьому медальйоні в центрі. В емблемі Міністерства оборони емблема Збройних Сил доповнюють схрещені булави і меч вістрям угору. У вітчизняній військовій символіці булава здавна уособлює вищу військову владу. Поєднання схрещених булав і меча вказує на важливу роль Міністерства як основного органу військово-політичного та адміністративного управління (булави), що забезпечує функціонування збройних сил, їх

бойову та мобілізаційну готовність і боєздатність (меч). В емблемі Генерального штабу схрещені мечі, крила та якір відображають його основні завдання — планування оборони держави та оперативне управління військами на суші, на морі та в повітрі. В емблемах видів Збройних Сил України з малиновим хрестом поєднуються характерні елементи: схрещені мечі (Сухопутні війська), крила і меч вістрям угору (Повітряні Сили), схрещені якорі (Військово-Морські Сили). На емблемі Військово-Морських Сил, що зображена на штандарті командувача, колір якорів змінений із золотого на чорний — для кращого візуального сприйняття.

З боків штандарти, крім верхнього краю, прикрашені золотою бахромою. Цікаво, що, на відміну від штандартів керівників інших центральних органів виконавчої влади, штандарти вищих посадових осіб Збройних Сил України містять емблеми з обох боків. Кріплення їх до древків здійснюється за допомогою шнура та стрижня, вставленого у верхню частину полотнища.

Під час підготовки до відзначення 15-ї річниці Збройних Сил України відділ військової символіки та геральдики запропонував виготовити штандарти командувачів видів Збройних Сил та організувати їх вручення на урочистих зборах. Пропозиція була схвалена.

Відповідно до Порядку використання символіки Збройних Сил України, затвердженого Указом Президента від 20 червня 2006 року, штандарти Міністра оборони, начальника Генерального штабу — Головнокомандувача Збройних Сил, командувачів видів Збройних Сил встановлюються в їхніх службових кабінетах. Вони також можуть використовуватися під час проведення офіційних заходів та урочистих церемоній за участю цих посадових осіб.

Штандарти уособлюють високу довіру та відповідальність, є своєрідним заклик до сумлінного виконання посадових обов'язків в ім'я зміцнення обороноздатності та безпеки нашої держави.

Олександр МУРАВІЙОВ,
начальник відділу військової символіки
та геральдики Генерального штабу
ЗС України



Штандарт Командувача
Повітряних Сил України



Штандарт Командувача
Військово-Морських Сил України



Штандарт Командувача
Сухопутних військ України



КОКАРДА

«КАЛИНОВОГО»

ВІЙСЬКА

На початку 90-х років фурнітура з національною символікою була чи не єдиним знаком розрізнення на уніформі військовослужбовців, яка дісталася їм у спадок від Радянської армії

З початком формування підрозділів Збройних Сил України постало питання про розрізнення військовослужбовців щодо їх приналежності. Адже і ті, хто прийняв Присягу на вірність народу України, і ті, хто вирішив не пов'язувати свою долю з нею, носили військову форму Радянської Армії, підрозділи якої стали основою для створення українських Збройних Сил.

Заміна уніформи не могла відбутися одночасно з проголошенням рішення про розбудову військової організації держави, позаяк не були опрацьовані такі зразки. Як свідчать документи, процес впровадження форми одягу для військовослужбовців Збройних Сил України мав декілька етапів.

На початковому етапі було оголошено про проведення всеукраїнського конкурсу на розробку уніформи. Однак життя вимагало негайного реагування на ситуацію, що склалася, адже виходило так, що ніяких змін з прийняттям Присяги у формі одягу не відбулося. Очевидно, що з фінансово-економічної точки зору швидко виготовити уніформу не було можливос-

ті, бо це потребувало значних ресурсів. Все ж можна було замінити фурнітуру. У першу чергу це стосувалося кокарди до кашкета та гудзиків на всіх видах військової форми одягу.

3 квітня 1992 року Міністр оборони України генерал-полковник Костянтин Морозов затвердив ескізи гудзиків, парадної, повсякденної і польової кокарди для військовослужбовців ЗСУ та парадної і повсякденної — для офіцерів авіації, кокарди і пряжки до ремня для солдатів.

Отже, можна констатувати, що до середини 1992 року були опрацьовані проекти арматурі до уніформи і почалося впровадження нової фурнітури до форми одягу

військовослужбовців — заміна гудзиків із зірочкою на гудзики з Тризубом, а також кокард.

У розробці емблем початкового періоду слід відзначити дві тенденції. Одна — це осмислення суті української армії та вивчення глибинних прошарків історії держави. Ця тенденція була досить характерною в цілому періоді становлення державності і відбилася на усіх сферах суспільного життя, зокрема військової. Щодо розробки емблем, то в їх геральдику почали пропонувати історичні символи періоду козацтва, визвольного руху під проводом Богдана Хмельницького та з історії визвольних змагань початку ХХ століття. Друга тенденція, можна сказати, інерційна, базується на досягненнях радянської школи емблематики з деякою відоміною форми емблеми та заміною суто радянської атрибутики на державну і застосуванням військової арматурі в якості символів видів Збройних Сил.

Загалом це є особливістю початкового періоду. Стан розробки символіки показав, що в Україні відсутні серйозні напрацювання, які можна назвати геральдичною школою.



Запозичення радянських атрибутів не відповідало історичним традиціям, взятим за основу розбудови Збройних Сил України.

Разом з тим, слід відзначити, що головним чинником, який впливав на тематику розробки емблем і кокард та іншої арматури до військової форми одягу, було ототоження давнього історичного минулого з контекстом становлення сучасної Української держави.

У грудні 1992 року голова технічної ради Київського експериментального заводу «Динамо» затвердив зразок — еталон загальновійськової емблеми, який відрізнявся від емблеми Радянської Армії тільки тим, що замість п'ятикутної зірки в обрамленні дубового листа був розміщений Тризуб — символ нової держави. Звісна річ, запозичення радянських атрибутів не відповідало історичним традиціям, взятим за основу розбудови Збройних Сил України.

У 1993 році активно опрацьовувалися проекти емблем видів Збройних Сил України. Концептуально передбачалося існування трьох видів — Сухопутних військ, Військово-Повітряних та Військово-Морських сил. Цікавими виявилися пропозиції капітана 3-го рангу В. Петровського, який вперше започаткував використання калинових гілок замість дубових та лаврових. Калинова гілка у синтєматиці емблеми відіграла важливу роль в означенні приналежності до Української держави та народності Збройних Сил України. Емблема Сухопутних військ мала в основі Тризуб зі схрещеними під ним шаблями у піхвах. Емблема Військово-Повітряних Сил мала в основі силует сучасного літака, а Військово-Морських — якір з канатом.

Окремо слід сказати про емблему, яка асоціювалася з емблемою офіцерів Генерального штабу Збройних Сил України. Проект її зустрічаємо у розробках О. Сивидного. Йдеться про емблему з перехрещеними перначами, покладеними на чотирипроменею зорю. Приблизно така ж використовувалася офіцерами Генерального штабу часів Гетьманату П. Скоропадсь-

кого. Очевидно, що національний характер цієї емблеми, який посилювався її відношенням до цього історичного періоду, суперечив світоглядним позиціям офіцерів Генерального штабу Збройних Сил України, переважна більшість яких служила в штабах військових частин Радянської Армії і не була носієм державницької ідеології. Тому від неї відмовилися. Згодом з ініціативи провідних спеціалістів Комісії з державних нагород при Адміністрації Президента України В. Бузала та О. Руденка ця емблема була використана як емблема на тулію кашкета роти Почесної варті Міністерства оборони України.

Значною, можна сказати ключовою подією у процесі розробки емблем для військовослужбовців Збройних Сил України стало рішення про їх уніфікацію. Центральна науково-технічна лабораторія ЗСУ на чолі з майором О. Побережним в основу уніфікованої емблеми запропонувала стилізований вінок, можна припустити, що з листа калини, на який накладався геральдичний елемент, який відображав певний вид зброї або війська.

На виконання вимог Указу Президента України від 2 квітня 1994 року «Про військову форму одягу військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань України» Міністр оборони України 12 червня 1995 року видав наказ «Про введення в дію Правил носіння військової форми одягу військовослужбовцями Збройних Сил України», яким затверджено арматуру до військової форми одягу. Цим наказом також затверджені нарукавні знаки Збройних Сил України. І хоча у наказі не відображена повна картина існуючих на той час нарукавних знаків, але

це були перші офіційно затверджені та визнані знаки.

Нарукавні емблеми кораблів та частин Військово-Морських Сил України з'явилися трохи пізніше — у 1994 році. Це пов'язано з проблемами створення українського флоту. Першими нарукавну емблему отримали моряки фрегата «Гетьман Сагайдачний». Це був символ корабля — голова вовка на тлі козацького прапора у вигляді малинового полотнища з жовтим хрестом посередині. Носили її у верхній частині правого передпліччя. Трохи нижче нашивали прямокутник синьо-жовтого кольору з чорним написом «УКРАЇНА». Наприкінці 1994 року у Львові виготовили ще три нарукавні емблеми: для управління 1-ї бригади надводних кораблів, фрегата «Гетьман Сагайдачний» та корабля управління «Славутич».

Оскільки за п'ять років незалежності українські моряки полюбили свій військово-морський прапор, тому прийняли рішення взяти його за основу емблем. При цьому форма щита та його розміри були підібрані так, щоб вони пасували до вже існуючих нарукавних знаків різних курсів навчання (так званих «курсівок»).

Систему символів і емблем Військово-Повітряних Сил України з 1993 року почав розробляти Валерій Ляхов. Він вивчав історію вітчизняної військової авіації, зарубіжний досвід, студіював праці з геральдики, емблематики та фалеристики. І в результаті у творчому змаганні з іншими розробниками його пропозиції Командування ВПС прийняло як базові.

Валерій Ляхов розробив також понад 50 типів нагрудних і нарукавних нашивок підрозділів, частин, з'єднань та служб ВПС України.



Капітан 3-го рангу В. Петровський першим започаткував використання калинових гілок замість дубових та лаврових.

Конфігурація й облямування щита, колір стрічки й напису на ній дають можливість визначити статус формування, поле щита завжди синього кольору. Емблеми частин, підрозділів і з'єднань, зображені на нашивках, розроблені з урахуванням побажань військово-службовців. Відмітна їх риса — різноманітність, проте прослідковуються й певні закономірності: винищувачі полюбляють зображення стріл і хижаків родини котятчих; у бомбардувальників найчастіше використовується фрагментарне зображення сокола (голова, лапа з розчепіреними пазурами) або ж бомба; у транспортників найпопулярнішими є силуети літаків; військово-навчальні заклади не уявляють своїх емблем без лаврових вінків і розгорнутих книжок.

Централізоване затвердження знаків сприяло формуванню стрункої системи відзнак, що відбивають національний характер українських ВПС. Таким чином, у період з 1992 по 1995 рік була проведена значна за обсягом та змістом організаційна робота з розробки і впровадження нової арматурі та наруканних знаків до уніформи української армії.

Невід'ємним атрибутом військових формувань України, поряд з емблемою і прапором, є власні нагороди, які офіційно називаються відзнаками. Право на їх заснування надає Указ Президента України від 18 листопада 1996 року.

Потреба у заснуванні як державних, так і відомчих нагород стала

відчутною у 1992 році. Це було пов'язано, зокрема, з участю військовослужбовців у миротворчих операціях. Під час роботи Комісії Президії Верховної Ради України з питань заснування державних нагород України міністерство оборони, з-поміж іншого, запропонувало заснувати орден «Військової доблесті і честі» та медаль «За військову службу», нагородження якими здійснював би міністр оборони. У міністерстві оборони опрацьовувалися пропозиції із заснування у 1994 році медалей «За військові заслуги» та «Військова доблесть і честь». Однак це питання не вирішувалося, і тільки після заснування Президентом України Л. Кучмою 29 квітня 1995 року відзнак «За мужність» та «Іменна вогнепальна зброя», а 3 травня того ж року — «Орден Богдана Хмельницького» з'явилася можливість надати справі створення заохочувальних відзнак міністерства оборони предметного характеру.

До середини наступного року в Міністерстві оборони України була розроблена ціла низка нагород. За конкретні заслуги військовослужбовці могли отримати орден «Доблесть і честь» та медаль «За військову службу Україні», за службу 10, 15 і 20 років — медаль «За бездоганну службу» відповідних ступенів, а понад 20 років — медаль «Ветеран військової служби».

Проте найбільшою проблемою була відсутність нормативно-правової бази для заснування цих нагород. Відповідно до чинного на той час законодавства, міністру

оборони таке право не належало, необхідно було отримати дозвіл Президента. Рішення Глави держави було несподіваним — Кучмі так сподобалися медалі, що він виявив бажання заснувати їх як відзнаки Президента України для нагородження представників усіх силових відомств. Тож Указами від 5 жовтня 1996 року система президентських відзнак поповнилася медалями «За військову службу Україні» та «За бездоганну службу». Внаслідок цього розробка системи заохочувальних відзнак Міністерства оборони була загальмована.

Так чи інакше, ініціатива міністерства оборони дала поштовх до вирішення питання про відомчі нагороди загалом. 18 листопада 1996 року був підписаний Указ Президента України, за яким міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади було надано право встановлювати відзнаки для заохочення працівників за значні трудові досягнення у відповідній галузі чи сфері діяльності. Це дало можливість Міністру оборони України 2 грудня того ж року підписати наказ «Про заохочувальні відзнаки Міністерства оборони України». В основу відзнаки «Доблесть і честь» покладено чотирипроменеву зірку, промені якої завершені куполоподібними дугами. За словами її автора Л. Матяша, це символізує соборність, єдність держави. Тризуб, що повторюється чотири рази між променями, є свідченням великої поваги до країни. Центральний медальйон обрамляє вінок з лаврового (слава) та дубового (могутність) листя, а меч вістрям догори символізує військове верховенство, перемогу.

Важливим кроком можна вважати встановлення наказом Міністра оборони України від 3 вересня 1999 року відзнак «Вогнепальна зброя» і «Холодна зброя».



Першими нарукавну емблему отримали моряки фрегата «Гетьман Сагайдачний» — голова вовка на тлі козацького прапора з жовтим хрестом посередині.

Відзнак, встановлених наказами Міністра оборони України від 2 грудня 1996 року, було недостатньо для заохочення всіх категорій військовослужбовців та працівників Збройних Сил. Але, як не парадоксально, довгий час військове відомство обходилося лише ними. Тільки у 2000 році з'явилася ідея встановити спеціальну відзнаку на честь 10-ї річниці Збройних Сил України, яка мала святкуватися 6 грудня наступного року.

Очевидно, вище військове керівництво не задовольнили результати роботи, проведеної Головним управлінням кадрів, оскільки 9 березня 2001 року телеграмою начальника Генерального штабу генерал-полковника В. Шкідченка був оголошений наказ Міністра оборони генерала армії України О. Кузьмука про проведення конкурсу проектів відзнаки Міністра оборони «10 років Збройним Силам України». Всього надійшло понад 150 проектів медалей та нагрудних знаків. На жаль, художній рівень багатьох ескізів залишав бажати кращого. Автори деяких проектів сприйняли вимоги, викладені у телеграмі, буквально і підготували ескізи медалей у формі квадрата. Часто за основу бралися нагороди колишнього СРСР, іноземних держав, української еміграції, державні нагороди України. До участі в конкурсі було допущено 97 проектів.

На засіданні Комісії по доопрацюванню військової символіки у Збройних Силах України під головуванням заступника начальника Генерального штабу генерал-лейтенанта О. Фоменка, що відбулося 13 квітня 2001 року, були відібрані три з них. Остаточна медаль «10 років Збройним Силам України» була встановлена наказом

Міністра оборони України від 4 вересня 2001 року.

Наказом Міністра оборони України від 20 травня 2003 року встановлюється пам'ятний нагрудний знак Міністерства оборони України «Воїн-миротворець», а наказом від 27 січня 2004 року — кваліфікаційний нагрудний знак Збройних Сил України «За розмінування». У цей же час Комісією державних нагород та геральдики Адміністрації Президента України був затверджений проект медалі «За миротворчу діяльність» як єдиної для військових формувань України, яка була встановлена наказом Міністра оборони від 13 вересня 2003 року.

У визначений термін три варіанти ескіза медалі «За вислугу років у Збройних Силах України» разом з відповідними документами були направлені для доповіді міністру оборони. Після детального розгляду запропонованих варіантів Міністр оборони України генерал армії України В. Шкідченко затвердив ескіз медалі, що мала форму правильного кола, але дав вказівку доопрацювати назву і вилучити слова «за вислугу років». У кінці травня 2002 року проект медалі «За сумлінну службу» був направлений до Комісії державних нагород та геральдики при Президенті України. Пропозицію військового відомства щодо встановлення медалі Комісія підтримала, але ескіз рекомендувала доопрацювати з урахуванням зроблених зауважень.

Паралельно з розробкою та погодженням проекту медалі «За сумлінну службу» у 2002 році Головне управління кадрової політики та Воєнно-геральдична служба розпочали активну роботу з розширення системи заохочувальних відзнак. Були розроблені проекти відзнаки «Знак пошани», медалей «За зразкову службу у Збройних Силах України», «За особисті досягнення», «За сприяння Збройним Силам України».

Відзнака «Знак пошани» була встановлена наказом Міністра оборони від 20 травня 2003 року. У загальній ієрархії відзнак вона стала другою за значенням після відзнаки «Доблесть і честь». Розробка ескізів медалей «За зразкову службу в Збройних Силах України», «За особисті досягнення» та «За сприяння Збройним Силам України» здійснювалася Воєнно-геральдичною службою у тісній співпраці з Л. Матяшем.

Рішення про встановлення заохочувальної відзнаки військового відомства медалі «15 років Збройних Сил України» було прийняте Міністром оборони Анатолієм Гриценком на початку січня 2006 року. Розробку ескіза доручили відділу військової символіки та геральдики Генерального штабу ЗС України. Після проведення відповідних погоджень медаль була встановлена наказом Міністра оборони України від 6 квітня 2006 року.

Віктор КАРПОВ,
начальник Центрального музею
Збройних Сил України





ПІД МУЗИКУ ВІВАЛЬДІ...

5 грудня в Центральному будинку офіцерів ЗС України вперше за роки Незалежності України відбудеться офіцерський бал

Традиція офіцерських балів для Українського війська нова. Жодний період вітчизняної історії не може похвалитися проведенням цього феєричного дійства.

Що таке бал — розповідати не треба. З фільмів напевно всі знають, що бал — це яскраве кружляння офіцерів та чарівних жінок у мерехтінні вогнів. Дійство величне та прекрасне, спостерігати за яким — одне задоволення.

Кожна історична епоха привносила в бальні традиції щось нове. Перші танцювальні звичаї і світські танці виникли у XII столітті, в часи раннього Відродження — на зорі замкової лицарської культури. Бал мав і свої правила, і етикет, особливий для кожного історичного періоду. Обов'язковим був оркестр чи група музик. Наприкінці балу на гостей завжди чекала вечір. Часто бальний вечір закінчувався додатковими розвагами: виступом спеціально запрошених митців чи аматорів — співаків та музикантів з числа гостей, переглядом картин та самодіяльних вистав.

Щодо слов'янських народів, то у православних не прийнято було

влаштувати бали, так само як й інші людні розваги, під час постів, особливо Великого Посту, та жалоби.

Деяку трансформацію бал пережив у XIX столітті. В ті часи бальний етикет ускладнюється, але танці стають простішими. Основними, так би мовити «дійовими особами» балу, окрім чоловіків та жінок, були «мазурка», «вальс», «полька», а із стародавніх танців — «полонез» і «французька кадрили» (контрданс).

У Росії, до складу якої входила більша частина України, найпоширенішими були придворні бали. Участь в них для запрошених була обов'язковою. Окрім імператора та членів царської родини, на балах були присутні придворні чини, а також гвардійські старшини — по двоє від кожного полку. Для цього існували спеціальні графіки — розрядки, які допомагали дотримуватися черги. Старшин запрошували винятково як партнерів у танцях. Усі сімейні люди мусили перебувати з дружинами і дорослими доньками.

Як не дивно, але традиція офіцерських балів набула значного поширення за радянських часів.

Навіть війна не знищила цю «буржуїську традицію». Так, в роки Великої Вітчизняної для курсантів та офіцерів військових училищ організовувалися вечори з танцями в гарнізонних будинках офіцерів. Найбільш відомими в 1970–1980-х роках були окружні та гарнізонні будинки офіцерів Києва, Москви, Львова, які славилися блискучими офіцерськими балами. Безліч різновидів мали громадські бали. Як правило, коло їх учасників було широким і строкатим — чиновники, військові, поміщики, вчителі.

Традиція вітчизняних балів сьогодні лише зароджується. Певно, це пов'язано з тим, що Українська держава весь час боролася за свою незалежність. А в часи воєнних лихоліть офіцерам, як відомо, не до розваг. Саме тому історики не знайшли в архівах жодних згадок про проведення в Україні офіцерських балів. Натомість держави, у складі яких перебувала Україна, цю традицію активно пропитували.

Навряд чи хтось зможе повністю осягнути таїну танцю. Але трохи підняти завісу над таємницею цього мистецтва можна спробувати. Під час балу офіцери з дружинами вдосконалюють свою танцювальну техніку. Дрес-кодом балу для чоловіків є парадна офіцерська форма, для жінок — вечірні сукні, як того вимагають класичні традиції. Хоча до пишноти та різноманіття царських балів ще далеко. Нині бали приурочують до знаменних дат або державних свят.

У перспективі офіцерські бали мають всі шанси стати традиційною формою активного відпочинку військовослужбовців, членів їхніх родин, гостей. Адже бали не просто розвага культурної людини, а ще й школа хороших манер. Тут відпрацьовується практика етикету та етичних форм поведінки. Якщо хочете, бал — це своєрідний університет культури в спілкуванні між чоловіком та жінкою, дамою та кавалером.

На думку психологів, захоплення офіцера бальними танцями позитивно впливає на його службову діяльність. Адже мистецтво поживляє сіру атмосферу казармених буднів і привносить часточку прекрасного в суворе військове життя.

Анатолій ПАЦЕНКО
Фото Радислава КОКОДЗЕЯ

З нагоди 16-ї річниці Збройних Сил України 6 грудня 2007 року о 18 годині двадцятьма залпами буде проведено святкові феєрверки у столиці нашої Батьківщини місті-герої Києві у містах-героях Севастополі, Одесі, Керчі, а також у Вінниці, Львові, Дніпропетровську, Рівному та Житомирі

Збройні Сили України пройшли нелегкий шлях становлення та розбудови, постійно удосконалюючи свою професійну майстерність та бойовий вишкіл, надійно захищаючи суверенітет, територіальну

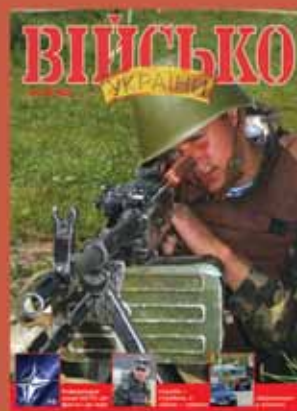
цілісність і національні інтереси нашої держави.

Новітня історія Українського війська — яскравий приклад служіння Вітчизні, своєму народові. У важку годину українські воїни завжди першими приходили на допомогу громадянам, демонструючи найкращі патріотичні почуття, професійні якості та відданість Батьківщині.

Напередодні свята Міністр оборони України Анатолій Гриценко видав наказ «Про проведення святкових феєрверків з нагоди 16-ї річниці Збройних Сил України».

ВІЙСЬКО УКРАЇНИ

Журнал «Військо України» заснований у травні 1994 році. Засновник та видавець журналу – Міністерство оборони України. Журнал «Військо України» є офіційним відомчим виданням, яке висвітлює життєдіяльність військового відомства та військово-промислового комплексу. Він розповсюджується на території всієї України, в посольствах та іноземних представництвах, акредитованих у нашій державі, у військових з'єднаннях, частинах, миротворчих підрозділах Збройних Сил України, а також на міжнародних виставках техніки та озброєння, в яких беруть участь вітчизняні виробники.



Триває передплата на журнал «Військо України» на 2008 рік



Передплатити його можна в будь-якому поштовому відділенні України (передплатний індекс 74101). Передплата здійснюється у відділеннях зв'язку через УКРПОШТУ.

Вартість передплати журналу:
 На 1 місяць..... 10.50 грн.
 На 3 місяці..... 31.50 грн.
 На 6 місяців..... 63.00 грн.
 На 12 місяців..... 126.00 грн.

**ГРИШКО Володимир Данилович.**

Лауреат Державної премії ім. Т.Г. Шевченка. Лауреат Міжнародних конкурсів (Барселона, 1989; Тулуза, 1990). Володар спеціальної нагороди Пласідо Домінго «Найкращий тенор» та італійської премії «Тенор-мілор» (вона присуджується лише італійцям, але для Володимира Гришка зроблено виняток).

Протягом 1995–2003 рр. брав участь у виставах «Метрополітен-опера» в Нью-Йорку. Гастролював у США, Канаді, Іспанії, Чехії, Германії, Бельгії, Франції, Японії, Австралії, Голландії, Угорщині та інших країнах. Регулярно виступає на міжнародних фестивалях (зокрема, Герберта фон Караяна в Баден-Бадені, «Зірки білих ночей» у Санкт-Петербурзі). Нагороджений орденом Святого рівноапостольного князя Володимира IV і III ступенів та орденом Князя Ярослава Мудрого V ступеня.

Володимир ГРИШКО:

«Рецепт мого успіху?..

Не зраджувати собі!

Слухатися свого серця

і робити те, що воно

вам підказує»

Господь обдарував його сильним і красивим голосом, проте шлях до вершин визнання услав численними випробуваннями на Міцність і Віру. Сьогодні Володимир Гришко — визначна постать у світовій та українській культурі. Його дивовижний талант залучає до світу класичної музики все нових прихильників, а активна громадянська позиція привертає увагу до проблем українських митців.

Його дитяча мрія, наївна та непереможна водночас, записана на папірці і захована на горіщі батьківської хати, здійснилася — він став видатним співаком, став МАЕСТРО...

— Володимире Даниловичу, Ви відомі досить відвертими висловлюваннями на адресу нашої культурної політики. Посада радника Президента України по культурі надає Вам можливість впливати на розвиток української культури?

— Я сподіваюся, що новим складом парламенту нарешті буде прийнятий закон про меценатство. Від нього очікується багато змін на краще. Взагалі, культура і спорт — це два крила, які мають зміцнюватися і державою, і суспільством. І я повністю підтримую у цьому питанні позицію Президента: робити акцент на духовному відродженні нації. Мене тишить те, що він пообіцяв неухабно пильнувати за станом української культури, особливо за її молодими і похилими деревами.

— Якщо буде прийнятий закон про меценатство, на що позитивне ми можемо очікувати?

— Закрутиться колесо, яке вже крутиться в багатьох цивілізованих країнах. Олігархи почнуть давати гроші на дома для безпритульних, на дитячі будинки, нові театральні постановки тощо. Зникне досі існуюча «чорна діра» в цьому питанні. Ми — європейська держава, і нам вкрай потрібен цей закон, закон про культуру.

— Ви відбулися у мистецтві, чи не хочете відбутися й в політиці?

— Я не в політиці. Але хочу побачити всім політикам відкинути свої амбіції, прийти до єдиного вірного рішення — єдиної неділимій України, визнати, що ми є великою нацією.

Я — радник Президента по культурі, і це для мене велика честь. У мене особлива і складна парафія. На мою думку, треба змінювати ставлення до діячів культури корінним чином. Ми не є ринком дешевої робочої сили. Наші українські співаки, актори, музиканти заслуговують на увагу кращих світових театрів, а вони на сьогоднішній день — соціально незахищені люди. Творча інтелігенція, на жаль, у більшості своїй — біднота, її становище — це крик чеховської «Чайки». Є істотні відмінності, скажімо, між оперними співаками, для яких використання фонограм є неприйнятним, і «попсовими» виконавцями, які свої гонорари обчислюють тисячами, десятками тисяч доларів. Але хіба можна в такому разі вважати справедливою в десятки разів меншу плату в театрі?! Тому маю за мету возвеличити ранг класичних артистів, які є представниками нетлінного, вічного мистецтва. З іншого боку — потребує захисту така ж бездольна професія викладача. Я думаю, що коли стану Міністром культури, а я ним стану, я все зроблю, щоб ситуація змінилася докорінно.

— Володимире Даниловичу, чи є ще якась сфера, де б Ви хотіли втілити свої творчі бажання і наміри?

— Я впевнений, що буду диригентом, хочу очолити оркестр, нехай і невеликий. Маю спробувати себе ще і в цьому. На концерті з Монсеррат Кабальє я сам диригував. Розумієте, це особливе, непередаване почуття, коли керуєш десятками виконавців, об'єднаних бажанням злитися у єдиний потік для створення прекрасної мелодії, і все це заради мистецтва.

— Ви допомагаєте «стати на ноги» молодим співакам. Що Вас спонукає до цього, адже вдячності може й не бути?..

— Повірте, мені однаково, чи буде вдячність, чи ні. Я все це роблю задля своєї «скарбнички». Це мої бали перед Богом. Мені вже 47 ро-

ків, більшу частину життя вже прожито, і все, що я роблю, — це для своєї душі. Зараз започаткував проєкт «У пошуках перлин» для талановитих дітей від 6 до 20 років.

— А Ваш спів у Володимирському соборі?

— Це питання дуже особисте, інтимне. Можу лише сказати, що це мене окриляє, мені там дуже добре. А спонукало мене до цього саме життя: на операційному столі сім годин я був між життям і смертю, і коли прийшов після операції до тями, відразу ж сказав собі: «Мое місце в храмі».

— Ви співаєте тільки мовою оригіналу. А чи взагалі, поза сценою, володієте іноземними мовами?

— Безумовно, володіти декількома мовами — це важливо для оперного співака. Інакше як передати суть того, про що співаєш? Я володію італійською та англійською мовами, трохи німецькою. Це, до речі, дуже допомагає під час зарубіжних гастролей.

— А як Ви ставитесь до критики на свою адресу? Чи взагалі траплялося таке у Вашій кар'єрі?

На концерті з Монсеррат Кабальє я сам диригував.... Це непередаване почуття — керувати виконавцями, об'єднаними бажанням створити прекрасну мелодію.





Служба в армії надала мені мужності... вийти на сцену. Тому про час, що провів у війську, анітрохи не шкодую.

— Неодноразово було і, мабуть, іще буде. Я не боюся критики, вона примушує мене призупинитися, замислитися: а що саме не так? Проте я ціную компетентну критику...

— З ким з видатних людей Вам довелося працювати?

— Мені пощастило співпрацювати з такими видатними особистостями, як Ірина Молостова, Петро Устінов, Франко Дзеффреллі, Неллі Санті, Карло Ніцці, Джеймс Лівайн, Ольга Бородіна, Дмитро Хворостовський, Лео Нуччі, Семюель Ремі, Карітта Маттіа, Джеймс Конлон, Валерій Гергієв, Галина Вишневська, Монсеррат Кабальє, Кармелло Карузо, Маркіта Лістер... Я в них вчився.

— Що Ви вважаєте непробачним у мистецтві та житті?

— Для мене однаково неприйнятно як у житті, так і в мистецтві зрада: партнерові, ідеї, кредо актора, на якого багато покладено. Це для мене неприпустимо, я ніколи зради не прощу і сам не зраджу...

— Не можна не помітити Ваші бездоганні, майже аристократичні манери. Звідки це?

— Зараз дуже модно вишукувати у своєму корінні шляхетні витоки. Я спеціально цим не займався, але мої польські друзі повідомили ме-

не про існування серед моїх предків видатного козацького полководця Гришка. Мабуть, до виховання додалися гени пращурів.

— Що Ви скажете про свій темперамент. Він вам допомагає в творчості чи шкодить?

— На мою думку, допомагає. Я як буревій, цунамі, вихор, і команда, яка працює зі мною, змушена жити в такому ж шаленому ритмі. Люди не встигають їсти і спати, але тільки за таких умов, такого темпу ми можемо досягти певних результатів. Я проживаю два життя в одному і не боюся жити насичено.

— На кого Ви розраховуєте в скрутні хвилини?

— Тільки на Бога. Треба йти до церкви, ставити свічки і молитися.

— Рецепт успіху від Гришка...

— Не зраджувати собі. Слухатися свого серця і робити те, що воно підказує.

— Під час Великої Вітчизняної війни Ваш батько був танкістом. Після того, як його танк підбили, потрапив у полон, до концтабору. За виявлену мужність був нагороджений орденом Червоного прапору...

— Досі із хвилюванням згадую мамині розповіді про батьківське повернення з війни. Батько, прийшовши до дому, постукав у віконце, і коли мама виглянула — показав їй на розкритій долоні орден. Він так і проніс його всю дорогу, стискаючи в руці.

— Свого часу, Володимире Даниловичу, Ви теж пройшли службу в радянській армії.

Поділіться спогадами про той час.

— Так, я служив в «учебці» в Гостомелі, пройшов курс молодого бійця. Потім був Ансамбль пісні і танцю Київського військового округу. Ми виїздили до багатьох військових частин. Взагалі служба в армії надала мені мужності... вийти на сцену. Саме там я зробив перші кроки на сцені, там відбулися перші контакти з публікою. Тому про час, що провів в армії, не шкодую. Проте я вдячний Міністру оборони пану Гриценку за ті реформи, які запроваджуються в армії зараз. Контрактна система все ж таки, на мою думку, необхідна. Це зробить кожного військовослужбовця більш відповідальним.

— Які риси Ви виховуєте у свого сина?

— Я прагну, щоб він змалку знав, скільки коштує крихта хліба, щоб це не було бездушне життя у достатку. Він вже зараз засвоїв, що ім'я Гришко — це ще поки не його ім'я, воно стане його, коли він на це заслужить. За ім'я треба боротися. Якось син прийшов до палацу «Україна» і заявив: «Я — син Гришка!» І почув від працівників: «Ми знаємо, хто твій батько, але тебе ми не знаємо». Отак він вперше отримав «по пиці». Коли я про цей випадок дізнався, добряче його вишикував... Дуже хочеться, щоб і деякі діячі у вищих установах усвідомлювали, що вони є лише нащадками своїх відомих батьків. А за ім'я, повторюю, треба боротися, важко боротися...

— Майбутнє своїх дітей Ви пов'язуєте з мистецтвом?

— Ні. Вони матимуть по три професії, щоб бути впевненішими в житті. Щодо співу... Співатимуть, коли захочуть.

— Сьогодні деякі творчі особистості часто позиціонують себе як громадяни світу, а не країни, де народились або проживають. Ваша думка з цього приводу?

— Я громадянин України, і це для мене найголовніше. Я патріот України і ні на що її не проміняю. Тут моє коріння. Могили моїх батьків. Я щасливий у цій країні: мене тут люблять, поважають, і якщо навіть інколи заздять, то це теж є позитивним визнанням.



Мановичи Ситарам
першого
У. Бісєво Укрінені
Української народ
З Вами в
мире В. Тимошенко





04071, М. КИЇВ
ВУЛ. ВЕРХНІЙ ВАЛ, 34
ТЕЛ./ФАКС: (044) 467-7540
WWW.EPOS.KIEV.UA
E-MAIL: RECOVERY@EPOSMAIL.KIEV.UA

ЦЕНТР ВІДНОВЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ №1 В УКРАЇНІ

Відновлення інформації на всіх типах носіїв
з використанням технологій світового лідеру
ONTRACK DATA recovery та власних розробок

Гарантоване знищення інформації

Діагностика та ремонт
накопичувачів
любого ступеню
складності

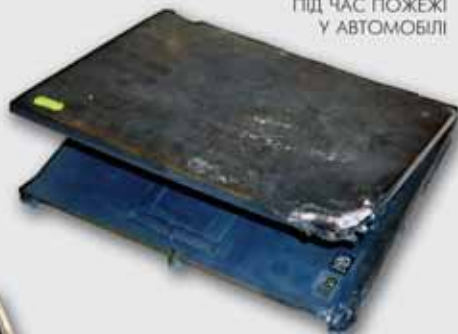
EPOS Ontrack™

відновлення даних

ПОШКОДЖЕНІ
ЖОРСТКІ ДИСКИ
(HDD)



НОУТБУК, ПОШКОДЖЕНИЙ
ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ
У АВТОМОБІЛІ



КОМП'ЮТЕР ПІСЛЯ ПОЖЕЖІ



ІНФОРМАЦІЮ ВІДНОВЛЕНО!